

**KŐBÁNYAI GYERMEKEK HÁZA ÓVODA
1103 BUDAPEST KADA UTCA 27-29.**

**GYERMEKEK HÁZA
HELYI PEDAGÓGIAI PROGRAM**

TARTALOMJEGYZÉK

BEVEZETŐ	4
1.ÓVODAKÉP	6
2. ÓVODÁNK BEMUTATÁSA	7
3. A NEVELÉS CÉLJA, FELADATAI.....	10
4. A NEVELÉSI RENDSZERÜNK ELEMELI, NEVELÉSI FELADATAINK	19
5. A NEVELÉS, FEJLESZTÉS TARTALMA	32
6. FEJLESZTŐPEDAGÓGIAI TEVÉKENYSÉG.....	58
7. INKLUZÍV PEDAGÓGIA, INTEGRÁCIÓS NEVELÉS, DIFFERENCIÁLÁS.....	60
8. AZ ÓVODA ÉS A CSALÁD	71
9. ÓVODA – ISKOLA ÁTMENET.....	74
10.TEHETSÉGGONDOZÁS.....	78
11. A GYERMEK- ÉS IFJÚSÁGVÉDELEMMEL ÖSSZEFÜGGŐ NEVELÉSI TEVÉKENYSÉGEK	86
12. A NEVELÉSI PROGRAM HATÉKONYSÁGA	91
FELHASZNÁLT IRODALOM.....	93
ÉRVÉNYESSÉGI RENDELKEZÉSEK	94

BEVEZETŐ

Az Óvodai nevelés országos alapprogramja (továbbiakban: alapprogram) a hazai óvodai nevelés történet hagyományaira, értékeire, nemzeti sajátosságaira, a pedagógiai és pszichológiai kutatások eredményeire, a nevelésügy nemzetközileg elismert gyakorlatára építve, Magyarország Alaptörvényének értékeit és Magyarország által aláírt nemzetközi szerződésekben vállalt kötelezettségeket figyelembe véve – meghatározza a magyarországi óvodákban folyó pedagógiai munka alapelveit.

Nevelési programunk magában foglalja a hazai óvodai gyakorlat értékeit, legjobb tapasztalatait. Az Óvodai nevelés országos alapprogramjának figyelembevételével ötvözi a mese – és játékpedagógia, a kompetenciafejlesztés és a Montessori pedagógia számunkra értékes elemeit.

Alapelvünk: játék és mese – két olyan varázseszköz, amellyel a legtöbb lelki és szellemi táplálékot nyújthatjuk a kisgyermeknek, s amellyel a legbiztosabban vértékezzük fel őket a felnőttkorra

„Semmilyen költemény nem képes olyan finoman beszélni a szívhez, mint a mese.”

(Herder)

Gyermekek Háza Óvoda nevelőtestülete

Dokumentumok

1. A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény
2. Az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet
3. A nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet
4. A Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról szóló 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet

1.ÓVODAKÉP

1.1. GYERMEKKÉPÜNK

Gyermekképünket az ENSZ által 1959-ben deklarált Gyermeki Jogok és Szükségletek Nyilatkozata, illetve az Óvodai nevelés országos alapprogramja határozza meg. A Nyilatkozat megfogalmazza és kimondja a gyermeki szükségletek kielégítését és a gyermeki jogok tiszteletben tartását. Az Alapprogram meghatározza, hogy a gyermeket szeretetteljes gondoskodás, különleges védelem illeti meg.

Világunkban történő rohamos változások, a modern élet kihívásai egyre sürgetőbbé teszik a gyermekek felkészítését az életre. Egyre nagyobb felelősséget jelent a szülők és az óvodapedagógusok részéről megőrizni a gyermekkor nyugalmát, derűjét és ugyanakkor felvértezni a gyermekeket mindazzal a tapasztalattal, amellyel eligazodhatnak a világban. A gyermekeknek nem az az igényük, hogy helyettük cselekedjünk mi felnőttek, hanem az, hogy engedjük őket cselekedni és önmagukat a maguk módja szerint kifejezni.

Minden gyermek egyedi, egyszeri és megismételhetetlen személyiség, ezért tiszteletet érdemel, joga van megkapnia mindazt, amire fejlődéséhez szüksége van. Ennek a fejlődésnek alapvető feltétele a gyermeki öröm, melynek több forrása van: a mozgás, az esztétikum, a tudás, és legfőképpen a szeretet.

Milyen legyen ez a gyermek? Egészséges, kiegyensúlyozott, önálló, alkalmazkodó, kapcsolatteremtő, barátkozó, érdeklődő, játékos, tevékeny, kreatív, empátikus, toleráns, segítőkész, céltudatos.

Minden gyermek a saját képességei szerint, annak figyelembevételével nevelhető, fejleszhető.

A felnőttek tetteikkel sugározzák a feltétel nélküli szeretetet, s azt a gyermeknek oly fontos biztonságérzetet, "hogy tisztellek Téged, fontos vagy nekem, csakis Rád figyelek és segítek Neked, ha szükséged van a segítségemre."

Nevelőmunkánk során arra törekszünk, hogy az óvodások okos szeretetben, érzelmi biztonságban, szabad, nyugodt, elfogadó légkörben, sok szép élménnyel gazdagodva élvezzék az óvodában töltött éveiket. Óvodáskorban a cél a játékos formában történő komplex készségfejlesztés, amely révén minden gyermek képessé válik az egész életen át tartó tanulásra. A gyermekek számára különösen fontos az élmény és az öröm hozzákapcsolása a tágabb értelemben vett tanulás folyamatához, a folyamatban való aktív részvétel lehetőségének biztosításával, az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével, az esetlegesen meglévő hátrányok csökkentésével.

Óvodai nevelésünk gyermekközpontú, befogadó, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakoztatására törekszik.

Pedagógiai programunkat áthatja a mese- és játékpedagógia, a kompetenciafejlesztés: az óvoda-iskola átmenet, az integráció, érzelmi – erkölcsi nevelés és a játék, az óvoda – család együttműködése.

Pedagógiai meggyőződésünk:

Segíteni a gyermek aktivitását a legvégső határokig, de nem kiszolgálni, hanem ahhoz segíteni, hogy önálló legyen.

„Erdő, mező, hegy, völgy, falu – minden mesél itt. A mesék földje ez – csuda-e, ha szép csendesen mesemondóvá nő az a gyermek ...”

(Benedek Elek)

2. ÓVODÁNK BEMUTATÁSA

Az óvoda hivatalos elnevezése:

Kőbányai Gyermek Ház Óvoda

Az óvoda címe, telefonszáma:

1103 Budapest, Kada utca 27-29.

telefon: 262-44-09

Az óvoda fenntartója, címe, telefonszáma:

Budapest Kőbányai Önkormányzat

1102 Budapest, Szent László tér 29.

telefon: 433-81-00

Az óvodai csoportok száma: 4

Óvodánk Kőbánya családirházas övezetében helyezkedik el. A családok közötti szociológiai különbségek polarizáltak. A családok életkörülményeire a következők jellemzőek:

- kertesi családi házban - lakótelepi lakásban - bérlakásban élők;

- egyszoba-konyhás komfort nélküli - összkomfortos lakásban élők;
- csonka családok - teljes családok - többgenerációs együttélés;
- egy gyermekes – 3 vagy több gyermeket nevelő családok;
- a szülők iskolázottságára jellemző, hogy akad olyan, aki az általános iskolát sem fejezte be, míg egyetemet, főiskolát végzett szülők száma is jelentős;
- munkanélküli - egy keresetből élő – aktívan dolgozó teljes családok;
- a családok egy része szabadidejét tartalmaz, közös tevékenységekkel tölti el (pl.: kirándulás, múzeumlátogatás, stb.) míg a többiek legfontosabb közös időtöltése a televízió nézése;
- jelentős a hátrányos helyzetű és veszélyeztetett helyzetű gyermekek (családok) száma.

Úgy gondoljuk, hogy minden család közvetít valamilyen értéket a gyermekek felé, még akkor is, ha nem minden funkcióját teljesíti maradéktalanul. Nem a családok helyett, hanem velük együtt szeretnénk megoldani a jelentkező gondokat. Meggyőződésünk, hogy a család semmivel sem helyettesíthető örömforrás a gyermekek és a felnőttek számára egyaránt. Óvodánk nyitottsága, mint elv, befolyásolja az óvoda kapcsolatainak kialakítását, a családoktól a közvetlen partnerekkel való együttműködésig.

Intézményünk 1896. óta üzemel, 2002. augusztus 1-jétől 2012. június 30-ig összevontan működött a Kada Mihály Általános Iskolával, 2012. július 1-jétől újra önállóan működik. A 4 óvodai csoport osztatlan (vegyes) szervezésű. Ezekben a csoportokban nagy érzelmi biztonságot élnek meg a gyermekek. Az új gyermekek óvodai életének megkezdése zökkenőmentesebben zajlik. Az együttlét örömforrás, az átélt örömeknek, sikereknek "nagyobb a hőfoka". A testvérek együttléte érzelmi gazdagodást nyújt. A nagyok tudnak "anyáskodni" - a kicsik általuk is védettséget éreznek. Az óvodapedagógusnak több lehetősége van a pozitív megerősítésekre, dicséretekre, természetes ösztönzésre. Intenzívebben segít a különbözőség elfogadásában, ennek tudatos ébrentartásában. Tartalmasabb a csoport játéka. A testvérek "hazaviszik" és újrajátszhatják közös élményeiket, tudnak róla beszélni, tudnak másnapra terveket szőni. Motiváltabbak a szerepjátékra. Minden korosztály toleranciája optimálisan fejlődik. A kicsik számára a nagyok modellt, húzóerőt jelentenek. Sokoldalúan fejlődik a gyermekek énképe. A szocializációs folyamatok felgyorsulnak, stabilizálódásukra is nagyobb az esély. Nagyobb a kérdező és a közlési igény, a "kibeszélés" és megbeszélés lehetősége. Fokozódik a figyelmük egymásra. Lexikális tudásuk erőltetés nélkül sokszorozódik. Az együttlét erőfeszítésre, teljesítményre ösztönöz. Segíti és fejleszti a felelősségérzés kialakulását. Egészségesen fejleszti az összehasonlító és

differenciálóképességet. Az ok-okozati folyamatok hamarabb tisztázódnak. A csoportokban jelen van a "kicsi voltam, nagy leszek", vagyis a múlt és a jövő.

2.1. SZEMÉLYI FELTÉTELEK

Óvodánkban a nevelőmunka középpontjában a gyermek áll.

Az óvoda reggel 6⁰⁰ - tól este 18⁰⁰ - ig tart nyitva. Az óvoda egésznapos nyitvatartásához igazodva minden óvodai csoportban 2 felsőfokú szakirányú (óvodapedagógus) végzettségű pedagógus végzi a nevelőmunkát. A 4 óvodai csoportban 8 óvodapedagógus és 1 fő fejlesztőpedagógus dolgozik, nevelőtestületünk az alábbi szakmai kompetenciákkal rendelkezik: óvodapedagógusi főiskolai végzettség, vezető óvodapedagógusi szakvizsga, Montessori pedagógia szakismerete, gyógytestnevelői szakismeret, fejlesztőpedagógia szakismeret, kompetencia alapú óvodai nevelés, gyermektánc, művészeti nevelés.

Az óvodapedagógusok magatartásának meg kell felelni a következő pedagógia elvárásoknak: a gyermeket szerető pedagógusnak feladata a gyermekek megfigyelése, ennek alapján a gyermekek mély ismerete. Minden gyermekben meg kell látnia a jót, a fejlődés lehetőségét. Figyelembe kell venni a gyermekek sajátosságait, különböző adottságaikat, és a szociális háttérrel. Mindenkor fel kell ismernie a segítségnyújtás megfelelő idejét és mértékét, a fejlesztés módját és feladatait. Tisztelnie kell a gyermekben az embert és egymás tiszteletére kell nevelni őket. Megjelenése legyen mindig esztétikus, csinos. Szava halk, beszéde helyes és kedves, de nem kedveskedő.

Egy gyermekcsoport életét két óvodapedagógus irányítja. Az óvónői párok tudjanak együtt tervezni, tudjanak összehangoltan, feladatokat megosztva dolgozni. Legyenek képesek nevelési elveiket és nevelési gyakorlatukat egyeztetni.

Az óvodapedagógusoknak legyen igényük az önművelésre, a körülményekhez képest teremtsenek lehetőséget a szakmai tájékozottságuknak, szaktudásuknak fejlesztéséhez. A vállalt célok teljesítéséhez a következő szakismeretek megszerzését preferálja nevelőtestületünk: tehetség-gondozás, mesepedagógia, játékpédagógia, fejlesztőpedagógia, , gyermekvédelem, szakértő, drámapedagógia, kompetencia – alapú oktatási képzések.

Az óvodapedagógusok munkáját szakképzett dajkák segítik, a közösségi élet és az egészséges életmód szokásainak kialakításában, megtervezésében és értékelésében.

Az óvodai nevelési feladatokban pedagógiai asszisztens segíti a nevelők munkáját.

Az óvodavezető mellett óvodatitkár dolgozik.

Az óvodapedagógusok munkáját és a gyermekek fejlődését logopédus és pszichológus segíti heti rendszerességgel.

A gyermekek életében az egyik legjelentősebb változás, amely felszínre hozza lelki teherbíróképességüket is, az óvodából az iskolába való átmenet. Az átmenet nehézségeinek, problémáinak megoldását társiskolánkkal való szoros, partneri együttműködésben találtuk meg. A Kőbányai Kada Mihály Általános Iskola igazgatójával, tanítóival sikerült kialakítani egy közvetlen, a pedagógiai programmal is megegyező együttműködést. A kölcsönös érdeklődés hozzájárul egymás nevelési céljainak, elképzeléseinek megismeréséhez, óvodás gyermekeink zökkenőmentes iskolakezdéséhez.

2.2. TÁRGYI FELTÉTELEK

Az óvoda rendelkezik a helyi nevelési program megvalósításához szükséges tárgyi feltételekkel. Az óvoda épülete, udvara, kertje, berendezése oly módon van kialakítva, hogy szolgálja a gyermekek biztonságát, kényelmét, megfeleljen testméreteiknek, biztosítsa egészségük megőrzését, fejlődését. A helyi adottságokkal rendelkező környezet lehetővé teszi mozgás- és játékigényük kielégítését, a gyermekeket harmóniát árasztó színekkel, formákkal, anyagokkal veszi körül. A tárgyi felszereléseket, amelyeket a gyermekek használnak, számukra hozzáférhető módon és a gyermekek biztonságára figyelemmel vannak elhelyezve.

Pedagógiai programunkat a csoportszobák hagyományos berendezése határozza meg Maria Montessori pedagógiájából eredően: gyermekméretű bútorok, nyitott polcok, természetsarok, mese-sarok, gyermekméretű eszközök az önkiszolgáláshoz, takarításhoz, állat- és növénygondozáshoz. Mindezekhez tartozik a babaszoba-babakonyha, hagyományos óvodai játékszerek, rajz- és barkácsoló eszközök.

3. A NEVELÉS CÉLJA, FELADATAI

3.1. ÓVODAI NEVELÉSÜNK CÉLJA

Óvodai nevelésünk célja az, hogy elősegítse az óvodások sokoldalú, harmonikus fejlődését, a gyermeki személyiség kibontakozását, a hátrányok csökkentését, az életkori és egyéni sajátosságok, valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével (ideértve a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátását is). Célunk a kulcskompetenciák fejlesztésével az élethosszig tartó tanulás megalapozása, mely a tudás alapú társadalom megteremtésének egyik feltétele.

Pedagógiai célunk: nyugodt, békés légkörben egymással toleráns, segítőkész, tevékeny gyermekek nevelése. Pedagógiai magatartásunkkal és a megfelelő környezet kialakításával biztosítjuk az egészséges életvitelt, a gyermekek szocializációját, képességeik differenciált fejlesztését, érzelmi világuk gazdagítását, a szép iránti vonzalmuk kialakítását. Célunk, hogy saját tapasztalatok alapján tegyenek szert a gyermekek minél biztonságosabb alapvető ismeretekre, problémamegoldó gondolkodásra.

Nevelésünk célja a családi, derűs légkörben folytatott nevelőmunka, amely változatos tevékenységgel segíti elő a gyermekek fejlődését, s felkészíti őket az iskolai életre.

3.2. NEVELÉSI ELVEINK

- Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család.
- Az óvoda a családi nevelés kiegészítője, a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépésig.
- Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszere és tárgyi környezete biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének legmegfelelőbb feltételeit.
- Az óvodában, miközben az teljesíti a funkcióit (óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő), a gyermekekben megteremtődnek a következő életszakaszba (a kisiskoláskorba) való átlépés belső pszichikus feltételei.
- A gyermeki személyiséget elfogadás, tisztelet, szeretet, megbecsülés és bizalom övezi.
- A nevelés lehetővé teszi és segíti a gyermek személyiségfejlődését, a gyermek egyéni készségeinek és képességeinek kibontakozását.
- Az óvodai nevelésben alkalmazott pedagógiai hatásoknak a gyermek személyiségéhez kell igazodniuk.
- A játékban feldolgozott érzéki és érzelmi tapasztalatok és a játékban is megnyilvánuló utánzási késztetés fejlesztik a gyermeket a legjobban. Ehhez társul világrendező, vigasztaló erejével a mese – a mindennapos mesélés.
- A gyermeknek joga van ahhoz, hogy megkapja a neki megfelelő gondoskodást és nevelést. Olyan nyitott és rugalmas rendszerben fejlődhessen, mely igazodik egyéni szükségleteihez, életkori és egyéni sajátosságaihoz, fejlődési üteméhez.
- Óvodás életkorban a nevelés eszközei közül a játék a gyermek egyik legegységesebb pszichikus szükséglete. Ebből következően a gyermek 7 – 9 óra napi játékszükségletét ki kell elégíteni, és meg kell hagyni a játék semmi mással nem helyettesíthető szerepét, funkcióját. A 3-6-7 éves gyermek létformája a játék. Ezen keresztül tapasztalja meg a körülötte lévő világ sokszínűségét,

szerzi ismereteit, tanul, jut örömhöz, sikerélményekhez. A játék a gyermek számára a legfőbb élményforrás, ugyanakkor a személyiség fejlesztésének színtere, a tanulás, a készség- és képességfejlesztés leghatékonyabb módja.

- A munka jellegű tevékenység is tartalmaz játékos elemeket. Az önként vállalt feladatok, munkafolyamatok végzése során megéli a gyermek a közösségért való tevékenykedés örömét is, ami normák, értékek, szabályok kialakulásához vezet.
- A valódi tudás az, amit a gyermek maga fejt meg, és cselekvésen keresztül sajátít el. Ennek érdekében fontos, hogy minél több tapasztalathoz jusson, élményeket élhessen át, és természetes kíváncsiságát kielégíthesse. Ezért a játékba integrált önkéntes és cselekvéses tanulás az óvodai tanulás útja.
- Az óvodában komplex nevelés folyik. A nevelési területek elméletileg differenciáltak, elkülönültek, a gyakorlatban azonban a tárgyi koncentráció elvének megfelelően egységet alkotnak. Nevelési cél a gyermeki aktivitás, motiváltság, kíváncsiság ébrentartása és kielégítése, a kreativitás előtérbe helyezése és a kompetenciaézés kialakítása, fenntartása.
- Az óvodapedagógus az ismeretek tapasztalati úton történő megszerzéséhez segíti hozzá a gyermeket. Megteremti annak a lehetőségét, hogy a gyermek a játékon, a mesén, a művészeten, az alkotómunkán, saját tevékenységén keresztül szerezhesse meg azokat az élményeket, amelyek megnyitják, és ébren tartják benne a vágyat a környező világ megismerésére, a tanulás örömeinek átélésére. Ebben az életkorban az igazi ismeret az, amit a gyermek önmaga szerez meg. Mindennek az alapja, hogy a gyermek érdeklődésére és cselekvésére, előzetes tudására, tapasztalataira épüljön az ismeretanyagot is tartalmazó tevékenységrendszer.
- A gyermek fejlődésének alapja, hogy féltő, óvó, gondoskodó szeretet, folytonos, stabil biztonság vegye körül. Egyéni, differenciált bánásmód szükséges a személyes, bensőséges kapcsolat kialakításához, amely minden gyermeket megillet.
- Az anyanyelvi nevelés áthatja az óvodai nevelést, tartalma a nevelés eszközeinek és a gyermeki tevékenységrendszernek, ezért kiemelt jelentőséggel bír.
- A sajátos nevelési igényű gyermek is teljes értékű ember. Joga, hogy megfelelő, elfogadó, ugyanakkor fejlesztő hatású környezetben éljen, fejlődjön. A gyerekek őszintén elfogadják, tolerálják a sajátos bánásmódot igénylő társaikat, a gyengébbekhez való közeledés és segítőkészség természetes számukra. Olyan pedagógiai környezetet kell kialakítani az óvodának, ahol a másság felé fordulás mindenkinek természetessé válik.
- Az óvodáskorú gyermek magatartását érzelmei befolyásolják. Ezért fontos, hogy a más gyermekekkel és felnőttekkel való kapcsolatok során pozitív, kedvező hatások, élmények érhessenek.

Nevelési cél, hogy a gyermek az óvodapedagógusokban és az óvodában dolgozóknál társra, ha kell, természetes támaszra találjon.

- A közösségi nevelés alapelve, hogy a gyermek, mint egyén találja meg helyét a közösségben. Nevelési cél, hogy a gyermeknek igényévé váljék a csoporttal való együttműködés, ugyanakkor - ha arra van igénye – egyedül is tevékenykedhessen. Ilyenkor a többiek alkalmazkodjanak hozzá. A társas kapcsolatok alakulásának legfőbb eszköze elsősorban a játék, ezt követik a közös tevékenységek, a közösen végzett feladatok, a különböző szervezeti keretekben megvalósuló tanulási formák.
- A gyermek számára biztonságot nyújt a megalapozott és következetes, ám rugalmasan kezelt szokásrendszer. Segít neki abban, hogy a körülötte lévő szűkebb és tágabb környezetben az emberi érintkezés alapvető szabályait elsajátíthassa. A szokásrendszerben és az együttélésből fakadó interakciókon keresztül fejlődik normarendszere, mely a további fejlődési szakasznak, az iskoláskornak az alapja, s egyben a felnőtté válás feltétele is.
- Nevelési cél az adekvát és rendszeres életritmus, a megfelelő napirend kialakítása. A helyes tisztálkodási és táplálkozási szokások kialakításában fontos szerepe van az óvodapedagógusoknak és a dajkáknak. A felfokozott mozgásigény a gyermek életkori sajátosságai, közé tartozik. Ennek kielégítése az óvodapedagógus feladata.
- A tágabb és szűkebb környezet közvetlen, tapasztalati úton történő megismerésével lehet elérni, hogy a gyermek tisztelje a környezetét, és bátran alakítsa azt anélkül, hogy kárt okozna benne. Nevelési célunk, hogy az óvodáskorú gyermekek környezettudatos viselkedését megalapozzuk. Ebben a folyamatban a gyermeket körülvevő felnőttek, a szülő, a pedagógus, a dajka példája elengedhetetlen.
- Nevelési elvünk a primer prevenció lehetőségeink alkalmazása az óvodai gyermekvédelemben:
  - a.) egészségügyi, mentálhigiénés, baleset-és környezetvédelem,
  - b.) családgondozás.
- Az óvodapedagógus modell-szerepe meghatározó: meleg, elfogadó attitűd; önismeret, a nevelő hatások tudatos szervezése jellemzi; magatartása derűs, barátságos, szeretetteljes, őszinte, következetes, határozott; törekszik a gyermekek megismerésére; toleráns; kellő empátiával, igazságosan és differenciáltan, az életkori és egyéni sajátosságaikhoz igazodva nevelik a gyermekeket.

Nevelési programunk által meghatározott elveket a Budatest X. kerület óvodapedagógusai által elfogadott **SZAKMAI ETIKAI KÓDEX** szellemében folytatjuk.

3.3. AZ ÓVODAPEDAGÓGUS ÉS A NEVELŐMUNKÁT KÖZVETLENÜL SEGÍTŐK, A DAJKA, A PEDAGÓGIAI ASSZISZTENS, AZ ÓVODAPSZICHOLOGUS EGYÜTTMŰKÖDÉSÉNEK SZAKMAI ALAPELVEI, TARTALMA

ELVEK:

A nevelés eredményessége az óvodapedagógus és a nevelőmunkát közvetlenül segítők közös, összehangolt munkáján alapszik.

A nevelés tudatos segítése érdekében a szakképzett segítőknek ismernie kell a nevelés célját, feladatát, módszereit.

Rendelkezzenek azokkal az alapvető ismeretekkel, hogy a gyermekek közötti eltérések természetesek és állandóan jelen vannak a fejlődés folyamatában.

Egyértelművé kell tenni a dajka, a pedagógiai asszisztens, az óvodapszichológus számára, mely esetekben kompetens, mely esetekben segítő a szerepe.

Konkrétan körül kell határolni mi a feladata, és mely feladatok teljesítése az óvodapedagógus hatásköre.

Lelkileg egészséges felnőtt képes felelősséget vállalni a fejlődő személyiségű óvodás gyerekekért.

FELADATOK:

A nevelőmunkát segítők folyamatos belső és külső továbbképzéséről gondoskodjon az óvoda vezetése.

Szükséges a mentálhigiénés ismereteket valamint a kommunikációs kultúrát fejleszteni.

Az óvodapedagógus nyújtson elméleti és gyakorlati ismeretet, segítséget pedagógiai-módszertani és egyéb kérdésekben.

A nevelőmunkát segítő kompetens szerepet tölt be:

- az óvoda óvó-védő funkciójának teljesítése során,
- a gyerekekről kapott információk felettese felé való továbbításában,
- az óvoda vagyonvédelmében,
- a munkaköri feladatainak szakszerű teljesítésében,
- saját szakmai és önképzésében,
- munkakapcsolatainak építésében és ápolásában,
- lelki egészségének védelmében, elfogadó, befogadó attitűdjének kiépítésében

A nevelőmunkát segítő szerepet tölt be:

- az óvoda alap és kiegészítő feladatainak teljesítésében,

- az óvoda nevelő és személyiségfejlesztő funkciójának megvalósításában,
- az óvoda minőségi szolgáltatást nyújtó feladatainak ellátásában,
- az óvoda által kitűzött minőségcélok elérésében,
- a gyerekek hátránykompenzálásának folyamatában,
- a gyermekek tehetséggondozásában,
- a gyerekek egyéni bánásmódot igénylő feladatellátása során,
- a szülőkkel való együttműködésben.

3.3.1. A DAJKA KIEMELT FELADATAI

Az óvodapedagógus segítőtársaként végzi feladatát.

- Biztosítja a pedagógiai munkához szükséges higiénés feltételeket.
- Közreműködik a gyermek egész napi gondozásában a környezet rendjének, tisztaságának megteremtésében.
- Ellátja a környezetgondozási és baleset-megelőzési teendőket, kisebb balesetknél elsősegélyt nyújt.
- Munkáját a gyermekek óvodai napirendjéhez igazodva az óvónők irányítása mellett szervezi és végzi.
- Gyermekszerető viselkedésével, személyi gondozottságával, kommunikációs és beszédmintájával hat az óvodás gyermekek fejlődésére.
- Tiszteli a gyermeket, a szülőt, kapcsolataira a tapintat, az elfogadás a jellemző.
- A tudomására jutott pedagógiai információkat titokként kezeli
- Nevelési kérdésekben az érdeklődő szülőket tapintatosan az óvodapedagógushoz irányítja.
- Kellő nevelési és fejlődés-lélektani ismeretek birtokában végzi gyermekgondozási feladatait.
- Az intézmény környezetének higiénés biztosításával az ott folyó nevelési történésekben és a napirend feladataiban közvetlenül hozzájárul a nevelőmunka feltételeinek megteremtéséhez.

3.3.2. A PEDAGÓGIAI ASSZISZTENS KIEMELT FELADATAI

- A pedagógiai asszisztens általános pedagógiai asszisztensi feladatai keretében átveszi, átadja a tanulót a szülőtől, gondozótól, a pedagógussal egyeztetve tájékoztatja a szülőt a gyermeket érintő napi eseményekről.
- Részt vesz a szülői értekezleteken, esetenként családlátogatáson, a te-
am/munkaközösségi megbeszéléseken, intézményi értekezleteken.
- Közreműködik az intézmény rendezvényeinek szervezésében, lebonyolításában, fel-
ügyeli a rábízott gyermekeket, vigyáz a testi épségükre.
- Felismeri az alapvető elsősegélynyújtást igénylő, az orvosi segítséget igénylő helyzete-
ket. Jelzi az intézkedés szükségességét.
- Intézményen kívüli foglalkozások, programok helyszíneire, kirándulásokra, tanulmányi
sétákra, erdei iskolában stb. kíséri a gyermekeket.
- Tevékenyen részt vesz a gyermek öltözködési, étkezési szokásainak kialakításában (terít-
tés, evőeszközök használata stb.). Ellenőrzi a gyermek higiénés és önkiszolgálási tevé-
kenységét. Szükség szerint korrigálja. Szervezi, felügyeli a csoportos étkezéseket.
- Ellenőrzi a gyermekek által használt helyiségek rendjét, tisztaságát, orvosi előírásoknak
megfelelően gyógyszert ad be, orvosi ellátást nem igénylő sérüléseket lát el, lázat mér,
felügyeli a beteget, sérültet.
- Segíti a gyermeket az általánosan használt gyógyászati segédeszközök használatában,
részt vesz a gyermekek intézményen belüli, illetve kívüli szabadidős programjainak
szervezésében, előkészítésében (terem berendezése, eszközök, anyagok előkészítése
stb.).
- A pedagógus irányításával közreműködik a tanulót fejlesztő, korrekciós tevékenység-
ben, egyénileg segít a gyermeknek a foglalkozásokon.
- Esetenként (pl. ügyeleti időben, szünidőben) foglalkozást szervez, tart (sport, játék,
kézműves foglalkozás), beszámol a pedagógusnak a gyermekek tevékenységéről.
- Közreműködik adminisztrációs teendők ellátásában, a dokumentumok elkészítésében.

3.3.3. AZ ÓVODAOSZICHOLÓGUS KIEMELT FELADATAI

- Ellátja törvény által meghatározott feladatokat, amelyek elsődleges célja a gyermek,
személyiségfejlesztése, lelki egészségvédelme, továbbá a nevelő-oktató munka haté-
konyságának segítése.

- Közvetlen segítséget nyújt a pedagógusoknak a nevelő-oktató munkához.
- A gyermekekkel, közvetlenül, egyéni vagy csoportos foglalkozások keretében közreműködik a gyermekek beilleszkedését, társas kapcsolatait javító intézkedésekben.
- Megszervezi azokat a pszichológiai jellegű szűrővizsgálatokat, amelyek a képességvizsgálatok, szociometriai vizsgálatok, tanulási szokások, tanulási motiváció vizsgálatának körébe tartoznak, vagy a beilleszkedési, magatartási, tanulási nehézségek megelőzése érdekében szükségesek,
- Megszervezi a mentálhigiénés preventív feladatokat az intézményben az egyén, a gyermekcsoport, és az intézményi szervezet szintjén,
- Megszervezi az intézményben az egészségfejlesztéssel, a nevelőmunka, az intézményben észlelt személyközi konfliktusok és az erőszakjelenségek megoldásával kapcsolatos pszichológiai témájú feladatokat,
- Megszervezi a krízistanácsadást a következő váratlan súlyos élethelyzetekben: kortárs-haláleset, váratlan családi krízishelyzet, továbbá terápiás vagy más kezelés szükségessége esetén továbbirányít a pedagógiai szakszolgálathoz vagy más szakellátást biztosító intézményhez, valamint
- A kiemelten tehetséges gyermek, tanuló tehetséggondozásában a pedagógusokkal és a pedagógiai szakszolgálat szakemberével közösen kidolgozza az együttműködés és az ellátás kereteit.
- Szűréseket, vizsgálatokat, tréningeket, egyéni és csoportos tanácsadást szervezhet a gyermek, a tanuló, a pedagógus, továbbá a szülő megkeresésével, valamint az érintett gyermek, tanuló személyiségének fejlesztésével összhangban a szülő számára is.
- Segíti a pszichológiai ismereteknek a nevelési-oktatói intézményen belüli elsajátítását.
- Kapcsolatot tart a környezetében működő óvodában, iskolában dolgozó óvodapszichológussal, iskolapszichológussal.
- Együttműködik a kijelölt pedagógiai szakszolgálatban dolgozó óvodapszichológussal, iskolapszichológussal a z óvodában a pszichológiai tevékenységgel érintett gyermekek, pedagógiai szakszolgálati vagy egyéb egészségügyi szakellátásra történő utalása vonatkozásában.

- Az óvodai, pszichológusi munka szakmai minőségbiztosítása érdekében kapcsolatot tart az oktatásért felelős miniszter jogszabályban kijelölt, az Országos Iskolapszichológiai Módszertani Bázis feladatait ellátó intézménnyel.
- Együttműködik a pedagógiai szakszolgálattal az érintett gyermek, pedagógiai szakszolgálati ellátás keretében történő gondozásában.

3.4. ÓVODAI NEVELÉSÜNK FELADATAI A SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS TERÜLETÉN

Óvodai nevelésünk feladatai az óvodai élet tevékenységformáinak keretében, az óvodapedagógusok tudatos nevelőmunkájának következtében valósulnak meg, és a gyermekek személyiségének fejlődését eredményezik.

A harmonikus személyiségfejlesztés érdekében óvodai nevelőmunkánk feladata az óvodáskorú gyermekek testi és lelki szükségleteinek kielégítése. Ezen belül:

- Az óvoda és a család eredményes együttműködésének érdekében a szülők reális óvodaképéhez igazodó, sajátos óvodai arculat kialakítása.
- Elsődleges feladatunk az önállóság fejlesztése. A gyermekek saját tevékenységük által tanulnak, ügyesednek.
- A hagyományok megteremtésével, ápolásával a gyermekekben a hovatartozás érzésének kialakítása, az erkölcsi és esztétikai értékrendszer megalapozása.
- A szocializációs folyamat stabilizálódásának érdekében vegyes csoportok szervezése.
- A közösségi nevelés érdekében olyan helyzetek teremtése a játék és a mese eszközeivel, amelyek a gyermekeket érzelmi benyomások átélésére, gyakorlására és befogadására ösztönzik.
- A tolerancia képességének kialakítása a pedagógusok személyes példamutatásával.
- A magasabb rendű érzelmek fejlesztése élménynyújtó közös programok, tevékenységek szervezésével.
- Az érzelmi biztonságot nyújtó szeretetteljes családi légkör megteremtésével a szóbeli kifejezőkészség és a kommunikációs képesség fejlesztése.
- A beszédhibás és alacsony szintű anyanyelvi kultúrával rendelkező gyermekek számára szakszerű logopédiai foglalkozások biztosítása.
- A kiemelkedő képességű gyermekek tehetséggondozása az óvodában, és az óvoda kapcsolatrendszerén keresztül.

- A testi nevelés átfogó tevékenység - és feladatrendszerét a gondozás és a mozgás által valósítjuk meg.
- A mozgásszegény környezet kompenzálása és a helyes testtartás kialakítása érdekében a mozgásigény kielégítésének biztosítása a következő területeken: úszás, láb és testtartásjavító torna, természetes mozgások az udvaron.
- A korszerű táplálkozás igényeinek kialakítása, a gyermekek egészséges fejlődésének érdekében rendszeres zöldség-és gyümölcsnapok megvalósítása.
- A veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekek családi nevelésének hiányosságából adódó hátrányok kompenzációja.
- Az etnikai kisebbséghez, más népcsoporthoz tartozó gyermekek integrált nevelése óvodai csoportban.
- Mentálhigiénés hátrányokkal küzdő gyermekek egészségügyi és érzelmi szükségleteinek kielégítése differenciált pedagógiai, módszertani eljárások alkalmazásával.
- A részképességkieséssel küzdő gyermekek közösségben, valamint fejlesztőpedagógus és segítő szakemberek segítségével történő fejlesztése.

4. A NEVELÉSI RENDSZERÜNK ELEMELI, NEVELÉSI FELADATAINK

4.1. EGÉSZSÉGFEJLESZTÉS (Egészségnevelés, az egészséges életmód alakítása)

Az élet és az egészség az embernek semmi mással nem pótolható, alapvető értéke, nélküle sem egyéni, sem társadalmi lét, sem kultúra nem valósítható meg. Az egészség megszerzése, fenntartása és fejlesztése ezért az egyed, illetve a közösség egész életén át az élethez, a sikeres önmegvalósításhoz és a társkapcsolatokhoz szükséges feladatát képezi.

Az egészségvédő és egészségfejlesztő magatartás elérésének feltétele azoknak az alapképességeknek az elsajátítása, amelyek az egészséget védik, fejlesztik (ha kell, korrigálják). Az egészség védelme és karbantartása tanítható, fejleszthető. Gyermekkorban az egészségre nevelésnek az élet további szakaszaira is kiható jelentősége van, ezért az óvodai egészségfejlesztés kiemelt nevelési terület.

Az egészség védelme az egyén (saját) és a társadalom (közös) érdeke, abban a családnak, az egészségügyi szakszolgáltatnak, a köznevelési rendszernek és más érdekelt társadalmi szervezetnek feladata van.

Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének alakítása ebben az életkorban kiemelt jelentőségű. Az óvodai nevelés feladata a gyermek testi fejlődésének elősegítése. Ezen belül:

- a gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése;
- a harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése;
- a gyermeki testi képességek fejlődésének segítése;
- a gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése;
- az egészséges életmód, a testápolás, az étkezés, az öltözködés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása;
- a gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet;
- a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása;
- megfelelő szakemberek bevonásával - a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve
- speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása.

ÓVODAI EGÉSZSÉGFEJLESZTÉSI FELADATOK

Az óvodai nevelés elválaszthatatlan része az egészség fejlesztésére és az egészségkárosodás megelőzésére irányuló egészségnevelő tevékenység. Mindkét egészségfejlesztési feladat a testi (szomatikus), a lelki (értelmi, érzelmi, akarati) és szociális (társas, közösségi) nevelő tevékenységre vonatkozik. Az óvoda mindennapi nevelési programja az egészségvédelemre és egészségfejlesztésre épül, azaz az egészségnevelés az óvodai élet valamennyi szakaszára vonatkozik.

A SZOMATIKUS NEVELÉS FELADATAI

A szomatikus nevelés körében mindennapos óvodai feladat a személyi higiénére nevelés (a testápolás, a ruházat, a helyes táplálkozás, a kulturált étkezés gyakorlása), az óvoda környezeti tisztaságának megóvása, a fertőző betegségek és tartási rendellenességek megelőzése. A szomatikus nevelés aktív gyakorlatának tartjuk a testedzést, az óvodai nevelési programban szereplő testnevelést, a mozgáskultúra megalapozását, vagyis a rendszeres mozgás, fizikai aktivitás szokássá, magatartásuk részévé alakítását, a biológiailag szükséges mozgásigény kielégítését.

1. Személyes tisztálkodás

Higiénés szemlélet átadása: a kézmosás szokássá fejlesztése a saját személyi felszerelés a WC használat a WC papír használata.

2. Környezeti higiénia

A környezethigiénia nevelés magában foglalja az óvoda tisztaságának megóvását, szépítését, virágosítását: a csoportszobák szellőztetését, az ivóvíz higiéniját, a helyes fűtés és világítás biztosítását, az udvar tisztán tartását, gondozását, a helyiségek, mellékhelyiségek takarítását (benn az önkiszolgálást is), az eszközök higiéniját, rendben tartását.

3. Az egészséges táplálkozás megkedveltetése

Az étkezéshez való előkészületben a gyermekek is vegyenek részt életkori fejlettségüknek megfelelő szinten és legyenek részesei étkezésnek az önkiszolgálásnak. Az egészséges táplálkozás megkedveltetése érdekében szervezzen az óvodai csoport (szülőkkel, támogatókkal közösen) gyümölcs vagy zöldségnapot, ismertesse meg az óvodapedagógus a gyermekeket új ízekkel, ismeretlen italféleségekkel, a gyermekek is vegyenek részt az ételkészítésben (saláta, köret, gyümölcstál készítésében).

4. Rendszeres mozgás biztosítása

A mozgás segíti a gyermeket a környező világ jobb megismerésében, a környezet felfedezésében és meghódításában. A kisgyermek mozgásszükségletének kielégítése legnagyobb részt a játéktevékenység útján valósul meg, ennek megfelelően a mindennapi testnevelés középpontjában is a sok mozgással járó játék áll. A mozgásszükségletet a regenerálódást biztosító pihenés egészíti ki (csendes pihenő, alvás biztosításával, alvásigény figyelembe vételével).

Mozgásos tevékenységek:

- játékos tevékenység
- mozgás a szabadban
- mindennapi testnevelés
- testnevelési foglalkozás (játékos testnevelés)

A PSZICHOHIGIÉNÉS NEVELÉS FELADATAI

A pszichohigiénés nevelés (lelki egészségvédelem) a lelki egészség fenntartásához és fejlesztéséhez szükséges készségek és képességek kiművelését öleli fel. Főbb területei közé soroljuk az egészséges napirend gyakorlását, készséggé alakítását, a hibás viselkedési módok kezelését (leszerelését), a stressz hatások kompenzációját, a magatartások érzelmi vezérlésére való készséget, a gyermekektől érkező segítségkérések, az ún. „segélykiáltások” megértését és megoldását. A lelki egészség fejlesztésének főbb feladatai: a társas - társadalmi beilleszkedés (integráció) megvalósítása, a normatartás elsajátítása és a tevékenység önellenőrzésének gyakorlása.

1. A beilleszkedési képesség gyakorlása:

- a társkapcsolatok erősítése, az együttműködés fokozása személyesen, illetve csoportos tevékenység során;
- a másik személy ismerése, elfogadása, kedvező társalgási kapcsolat;
- a szegények egészségi lehetőségeinek megértése, javítása;
- más fajúakkal, származásúakkal, vallásúakkal, gazdagságúakkal együttműködés szorgalmazása;
- más gyermekközösségekkel, egyesületekkel kapcsolattartás, barátkozás;
- szolidaritás, bizalom a rászorulókkal szemben;
- a szegregáció elvének és gyakorlatának elutasítása.

2. Az alkalmazkodóképesség fejlesztése:

- egészségvédő, baleset megelőző, szabályt követő készséges magatartás;
- a változó természeti és kulturális feltételekhez alkalmazkodó viselkedés;
- az emberi kapcsolatok tiszteletben tartása, udvarias (segítő) viselkedés;
- napirend, együttműködési program elfogadása és sikerében való részvétel;
- (saját) betegség esetén a betegviselkedés elfogadása.

3. Önismeret és önellenőrzés:

- véleményalkotás a saját egészségvédő magatartásról (önmegvalósítás értékelése);
- az életvédelmi és baleset-megelőzési magatartás tudnivalóinak ismerete, rizikóhelyzetek elkerülése;
- a saját aktuális életmód értékelő áttekintése, korrekciójának megtervezése (táplálkozás, mozgás, szabadidő önellenőrzése);
- más személyekkel való kapcsolat önelemzése (családban, iskolában, más csoportokban);
- a meglévő testi - lelki szükségletek kommunikációjának és interakciós módszereinek (pl. a testbeszédnek) elemzése, korrekciója;
- rendszeres egészségi ellenőrző vizsgálatok elvégzésének és a gondozás ápolás módjainak elfogadása.

A SZOCIÁLIS EGÉSZSÉG FEJLESZTÉSI FELADATAI

Az ember társadalomban, emberi közösségekben éli le életét, ami az együttélés szabályozottságát, a társak egymásra történő kölcsönhatását tételezi. Az óvoda a család mellett a kisgyermek

első szervezett közössége, amely szociális nevelő funkciója körében a társas-társadalmi életnek beszabályozását is elvégzi.

E nevelési feladat a gyermeket a közösségbe való befogadásra, egyenértékű emberként való elfogadásra készíti elő, és szeretetteljes együttműködésben való részvételre szoktatja.

Az óvodának, mint társadalmi intézménynek a zavartalan működéséhez és sikeres nevelőmunkájához nélkülözhetetlen a kiegyensúlyozott légkör, a harmonikus csoportmilió. Az együttműködés során keletkezett feszültségek feloldására, a másság különbözőségeinek elfogadására, baráti kapcsolat létesítésére van igény páros kapcsolatokban, illetve az együttjátszó gyermekcsoportokban. Az óvodai csoport tagjait összekötő személyi kommunikáció (beszéd, társalgás) és együttműködés (közös játékselekvés) forrasztja össze (egészen az „én csoportom” tudatáig). Természetes, hogy a gyermekcsoportban az óvodapedagógus az egészséges életmód szempontjából is mintaadó személy, ezért felelőssége az egészség megőrzésére és fejlesztésére is kihat.

1. Esélyegyenlőség biztosítása

Az óvodapedagógus alapfeladata e kérdésben a másság elfogadtatása a gyermekközösséggel. Az óvodapedagógusnak hangoztatott elve legyen az, hogy a fogyatkozással élő gyermek nem beteg, hanem más: más az életmódja, más a teljesítménye, több segítséget igényel.

2. Az integráló nevelés követelményeinek teljesítése

Sajátos nevelési igényű gyermekek, szociális hátrányú gyermekek

Feltétele az önkiszolgálási képességek megfelelő színvonalú fejlettsége, az önellátási képességek fejlesztése.

- A cél az egyénre szabott fejlesztési program kidolgozása.
- Az alapvető szükségletek – étkezés, tisztálkodás, WC használat, öltözködés stb. - kielégítését szolgáló cselekvéses mozzanatok megismertetése.
- Megfelelő fejlesztés esetén az érzelmileg motivált gyermek felismeri a cselekvés eszközeit, örömet, irányát, maga is utánozni kezd.
- Megfelelő idő a gyakorláshoz a szokások elsajátítása terén, hogy a gyermek önmagához mérten a lehető legnagyobb önállósággal étkezzen, öltözzön stb.
- A dajkák kiemelt figyelme, gondoskodása, segítségadása a gyermekek felé.

3. A gyermekbántalmazás és agresszió megelőzése

A gyermek védelméről szóló törvény a gyermek jogainak védelmét, a hatósági intézkedések lebonyolítását a családra, az óvodára (mint nevelési intézményre), a gyermekvédelmi intézményrendszerre, továbbá az egyes szakszolgálatokra (egészségügy, rendőrség, ügyészség, bíróság) és a társadalmi szervezetekre bízta. A gyermek jogainak érvényesítése (ellátása, gondozása, nevelése) elsődlegesen a családra tartozik, ebből az óvodai nevelés kompetenciakörébe a személyiség fejlesztése, a veszélyeztetettség megelőzése, a gyermekvédő szolgáltatást nyújtókkal való (megelőző, ellenőrző, gyámhatósági) kapcsolat tartozik. A gyermekvédelmi feladatokat az óvodapedagógusok a gyermek-egészségügyi szakszolgálattal alaptevékenységként látják el, azaz hivatásbeli alaptevékenységük elválaszthatatlan része a gyermekvédelem.

A veszélyeztetettség felderítése és a tanácsadás családlátogatással, egyéni beszélgetéssel, a nevelési tanácsadó vagy orvosi tanácsadó bekapcsolásával, illetve több óvodában szülői klubok, nyíltóvodai napok programjával, közös rendezvényekkel valósítható meg.

4. A dohányzás megelőzésének óvodai programja

AZ ÓVODA EGÉSZ TERÜLETÉN ÉS ANNAK 50 MÉTERES KÖRZETÉBEN TILOS A
DOHÁNYZÁS!
ÓVODÁNK NEM DOHÁNYZÓ MUNKAHELY!

Óvodai nevelési programunkban alkalmazzuk a „Dohányzás vagy egészség?” (az Országos Egészségfejlesztési Intézet), „Közöttünk jár az ellenség!” (az Egészségesebb Óvodák Nemzeti Hálózata) dohányzás megelőző programját.

SZERVEZETT TEVÉKENYSÉGEK

ÓVODA SAJÁT FELADATOK	EGÉSZSÉGÜGYI SZOLGÁLATTAL KÖZÖS FELADATOK
Szülői értekezletek szervezése: az óvoda egészségnevelési feladataival kapcsolatban.	Szülői értekezletek szervezése: egészségvédő ismeretterjesztéssel kapcsolatban.
Családi egészség és sportnap rendezése.	Közegészségügyi helyzet ellenőrzése.
Rendszeres zöldség-, és gyümölcsnapok szervezése a családok támogatásával.	Védőnői látogatás megszervezése.
Térítéses külön foglalkozások szervezése: úszás, játékos gyermektorna, néptánc, ovi-foci.	A gyermekek, rendszeres egészségügyi vizsgálatának megszervezése, ennek keretében különösen, hogy az óvodába járó gyermek, évenként legalább egyszer fogászati, szemészeti és általános szűrővizsgálaton vegyen részt.
Sportversenyeken való részvétel: Bozsik-program, Óvodások sportversenye, Mikulás-kupa.	

4.2. ÉRZELMI NEVELÉS, ERKÖLCSI NEVELÉS, KÖZÖSSÉGI NEVELÉS,

Érzelmi nevelés feladata: az érzelmi biztonságot nyújtó szeretetteljes, családias légkör megteremtése a beszoktatástól az óvodáskor végéig.

A gyermek-gyermek, a felnőtt-gyermek pozitív érzelmi töltésű kapcsolatának kialakítása. Az érzelmekre épülő kapcsolatteremtő és megtartó képességek formálása, erősítése a társas kapcsolatok létrehozása érdekében.

Erkölcsei nevelés feladata: az erkölcsi, akarati tulajdonságok kialakítása, erősítése, fejlesztése az óvodapedagógus és a dajka példaadásával és helyzetteremtésével.

Közösségi nevelés: a szocializáció folyamatában a gyermekcsoport tagjai elsajátítják a környezetük (a társadalom) normáit, szokásait, szabályait, értékeit. A szociális és egyéni nevelés célja a gyermekek egyéni érdekeinek, tulajdonságainak, képességeinek kibontakoztatása a közösségen belül, a csoport normái alapján.

AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI

- Barátságos, melegséget árasztó alaphangulat kialakítása, amely a gyermekeket kapcsolatteremtésre, cselekvésre, játékra ösztönzi.
- Az óvodapedagógus érzelmi biztonságot nyújtó modellhatásával és a gyermeki cselekvésre adott visszajelzéseivel segítse elő a gyermekek én-fejlődését és szocializációját.
- Ismerkedő játékdélután szervezése a régi és az új szülők, gyermekek számára.

- A befogadás első napjaiban a csoport mindkét óvodapedagógusa az egész nap folyamán együtt van a gyerekekkel.
- A befogadás időszakában a szülőkkel együtt teremtsen meg a lehető legnyugodtabb feltételeket a gyermekek közösségbe történő beilleszkedéséhez. Biztosítsa a folyamatos és a szülővel együtt való beszoktatás lehetőségének feltételeit.
- A hangolja az óvodapedagógus a csoportban lévő gyermekeket az új társ (társak) fogadására.
- A csoportban kialakult biztonságot nyújtó szokásrenddel segítse elfogadtatni a gyermekekkel a közösségi viselkedés szabályait.
- Tegye lehetővé, hogy a gyermekek gyakorolják azokat a viselkedési, udvariassági formulákat, amelyek az emberi kapcsolattartáshoz, a csoportban éléshez nélkülözhetetlenek.
- Teremtsen meg a közös tapasztalatok, élmények, tevékenységek alkalmait, amelyek során alakulnak a társas kapcsolatok, és kibontakoznak a csoportra jellemző erkölcsi szabályok, normák.
- Olyan óvodai élet szervezése, amely segíti a gyermek erkölcsi tulajdonságait mint például: az együttérzés, a segítőkészség, az önzetlenség, a figyelmesség, és akaratának ezen belül: önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának fejlődését.
- Tartsa szem előtt a egyes csoportok közösségi életének jellemzőit.
- Alakítsa ki úgy a csoportszobát, hogy annak mobil berendezése jól szolgálja a gyermekek változó elkülönülési, illetve együttműködési igényét.
- Segítse a gyermekbarátságok kialakulását, formálja úgy azokat, hogy a közösség többi tagjaihoz is kapcsolódjanak.
- Segítse a különleges gondozást, bánásmódot igénylő gyermekeket elfogadó szeretettel és példamutató figyelemmel.
- Inkluzív szemlélettel a különbözőség elfogadásának segítése.
- A gyermekek pozitív értékelése az egyéni igényekhez, szükségletekhez, teljességhez igazodó hangsúlyokkal és gyakorisággal.
- A konfliktushelyzet, békés, mindkét fél számára elfogadható megoldására inspirálás.
- Teremtsen alkalmat a jeles napok, szimbolikus ünnepek, a nemzeti ünnep hagyományaihoz, amelyek a gyermekek érzelmi és szociális kiteljesedését teszik lehetővé.
- A magatartási és beilleszkedési nehézségekkel küzdő gyermekek viselkedésének rendezése szeretetteljes, türelmes, megértő nevelési attitűddel.

- A napi- és hetirendet a gyermekcsoport óvodapedagógusai a következő elvek alapján alakítják ki:
  - a gyermekek egészséges fejlődéséhez, fejlesztéséhez szükséges feltételek és megfelelő időtartam biztosítása;
  - párhuzamosan végezhető, differenciált tevékenységek tervezése, szervezése;
  - a játék kitüntetett szerepét szem előtt tartva a tevékenységek alakítása, a gyermekek egyéni szükségleteinek figyelembevételével;
  - helyi szokások, igények figyelembevétele;
  - folyamatosság, rugalmasság, rendszeresség, ismétlődések biztosítása.
  -

AZ ÓVODA ÜNNEPEI ÉS PROGRAMJAI		
Elnevezés	Tartalma, szervezeti formái	Időpontja
Évnyitó	Egész óvodára vonatkozó: <ul style="list-style-type: none"> • Ismerkedés az óvoda épületével, dolgozóival • Gyermekmúsor 	Augusztus
Tök-nap	Egész óvodára vonatkozó: <ul style="list-style-type: none"> • Őszi díszek készítése gyerekekkel, szülőkkel közösen 	Október
Adventi délután	Egész óvodára vonatkozó: <ul style="list-style-type: none"> • Adventhez kapcsolódó díszek, ajándéktárgyak készítése gyerekekkel, szülőkkel közösen 	November
Mikulás	Egész óvodára vonatkozóan: <ul style="list-style-type: none"> • Músor, előadás a gyermekek részére Csoportonként: <ul style="list-style-type: none"> • A gyermekek megajándékozása 	December
Karácsony	Egész óvodára vonatkozóan: <ul style="list-style-type: none"> • Músor, előadás a gyermekek részére Csoportonként: <ul style="list-style-type: none"> • A gyermekek megajándékozása 	December
Farsang	Csoportonként: <ul style="list-style-type: none"> • Díszek, jelmezek készítése • Jelmezes bál 	Február
Húsvéti délután	Egész óvodára vonatkozó: <ul style="list-style-type: none"> • Húsvéthoz kapcsolódó díszek, ajándéktárgyak készítése gyerekekkel, szülőkkel közösen 	Március
Anyák napja	Csoportonként: <ul style="list-style-type: none"> • Az édesanyák, nagymamák személyreszóló köszöntése 	Május
Évzáró	Csoportonként: <ul style="list-style-type: none"> • Közös játék a családokkal 	Május - Június
Ballagás	Egész óvodára vonatkozóan: <ul style="list-style-type: none"> • Az iskolába menő gyermekek búcsúztatása • Ajándékozás 	Május - Június
Gyereknapi	Egész óvodára vonatkozóan:	Május

	<ul style="list-style-type: none"> • Meglepetés délelőtt • Ajándékozás 	
A gyermekek születésnapja és névnapja	Csoportonként: <ul style="list-style-type: none"> • Az ünnepelt köszöntése • Ajándékozás 	Folyamatosan

A GYERMEKEK TEVÉKENYSÉGEI

- a gyermekek önállóan, kezdeményezően, életkoruknak, képességeiknek megfelelően vesznek részt az óvoda sokféle tevékenységében
- az óvodán kívül szerzett élményeiket az óvodában újra játsszák
- gyakorolják a társas együttélés, önértékesítés alapvető szabályait
- kapcsolatot teremtenek, együttműködnek, kommunikálnak, kooperálnak gyermektársaikkal és a felnőttekkel
- konfliktusokat oldanak meg
- tevékenységeiket a folyamatos napirend keretein belül végzik
- aktívan vesznek részt a csoportba újonnan érkező gyermekek fogadásában
- a csoport szokás- és szabályrendjéhez alkalmazkodnak
- részt vesznek az élményszerző közös tevékenységekben: játék, játszódélután, séták, kirándulások, színház- és múzeumlátogatás, sportrendezvények stb.
- barátokat választanak
- segítenek társaiknak és a felnőtteknek, a kisebbeknek, a rászorulóknak
- kapcsolatot tartanak más csoportok gyermektagjaival is
- saját ötleteik alapján rendezik környezetüket, figyelembe veszik mások ötleteit is
- hozzájárulnak ahhoz, hogy a csoportszoba szebb, otthonosabb legyen; saját kis zugokat alakítanak ki
- tevékenyen vesznek részt az ünnepi készülődés idején az ajándék készítésben és a csoportszoba díszítésében
- részt vesznek a csendjátékban.

A GYERMEKEK FEJLŐDÉSÉNEK JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉN

- Ragaszkodnak óvodájukhoz, a kisebb gyermekekhez, felnőttekhez. Ezt érzelmekben, szavakban, tettekben hozzák nyilvánosságra.
- A gyermekeknek igényévé válik a viselkedés és helyes cselekvés szokásszabályainak betartása.

- Egymást figyelmeztetik a szabályok megszegése esetén.
- A felnőtt kérése nélkül is segítenek egymásnak, együtt éreznek a közösség tagjaival.
- Konfliktusos helyzetben társaikkal egyezkednek.
- Érdeklődnek társaik, barátaik iránt, ha az óvodán kívül találkoznak szeretettel köszöntik egymást.
- A csoportba érkező vendégeket szeretettel fogadják.
- Igényükké vált a tevékenységekben való részvétel és együttműködés.
- A tevékenységeket türelmesen, a megbeszéltek alapján befejezik.
- Képesek nyugodtan ülni, figyelmesen meghallgatják a felnőttek, gyermekek közléseit.
- Szavak nélkül is értik környezetük jelzéseit, érzéseit.
- A közösségért szívesen dolgoznak, bíznak önmaguk képességeiben.
- Érvényesítik kezdeményezőkézségüket, kinyilvánítják tartósabb érdeklődésüket.
- Igyekeznek legyőzni a felmerülő akadályokat.
- Szociálisan éretté válnak az iskolába lépésre.

SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYERMEKEK EGYÉNI, DIFFERENCIÁLT NEVELÉSE

Személyi feltételek: a sérüléstől függően szakirányú végzettségű gyógypedagógus, pszichológus, konduktor, fejlesztőpedagógus, gyógytestnevelő stb., valamint gyermek- és ifjúságvédelmi felügyelő vagy gyógypedagógiai asszisztens, orvos segítse fejlesztését, továbbhaladását.

Az eredményes befogadás elvei, az óvodapedagógus feladatai:

Az óvodai nevelőmunka során figyelemmel kell lennie arra, hogy a gyermekek hosszabb beszoktatási időt igényelnek.

- A csoport létszáma a törvénynek megfelelően: nem organikus okokra visszavezethető SNI gyermek max. 4 fő.
- Beszoktatás eltelte után a szülővel egyeztetve a gyermek további óvodai nevelése, fejlesztése intézményünkben folytatódik, vagy az óvodapedagógus a szülővel közösen kéri a Szakértői Bizottság újbóli vizsgálatát az elhelyezés felülvizsgálatára.
- Együttműködik a szakemberekkel, a gyógypedagógus, a fejlesztőpedagógus iránymutatásait beépíti a nevelési folyamatokba.

- Az óvodapedagógusok ismeretei elegendőek legyenek az adott különbözőséggel kapcsolatban, az integrációt elősegítő teendők tekintetében.
- Felkészíti a gyermekcsoportot, a pedagógiai munkát segítő dajkákat a sajátos nevelési igényű gyermekek fogadására.
- Korrekt tájékoztatást nyújt a szülői közösségnek a sajátos nevelési igényű gyermekről.

Tárgyi feltételek:

A biztonságos tárgyi környezetet a sérülés – specifikus szempontok figyelembevétele a csoport-szobában, a gyermekek által is látogatott helyiségekben.

A fejlesztés speciális eszközei az óvoda és a fejlesztést végző szakember számára a gyermekek sérültségéhez megfelelően alakuljanak.

Napirend:

- A pozitív szociális szokások kialakulását, gyarapodását segítse. A magatartási szabályok átláthatóak, kiszámíthatóak, mindenkitől egyértelműen és következetesen elvártak
- Elsősorban olyan folyamatos, rugalmas napirend kialakítása, működtetése, amelyben a gyermekek biztonságban és jól érzik magukat.

4.3. AZ ÉRTELMI FEJLESZTÉS, NEVELÉS MEGVALÓSÍTÁSA, ANYANYELVI NEVELÉS

Az érzelem indította játékos-mozgásos tevékenységeken keresztül, a sokoldalú érzelmi megtapasztalás lehetőségével, az értelmi fejlődésben a gyermekeknek el kell érniük az észleléses, finommozgásos funkciók maximális szintű működését, amelyhez a nyelvi-szimbolikus megismerési szint szervesen integrálódik.

Az értelmi nevelés további feladatai: egyrészt a gyermekek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, másrészt az értelmi képességek (érezkelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás) és a kreativitás fejlesztése.

Anyanyelvi nevelés: az óvodai anyanyelvi nevelést a személyiség teljes kibontakoztatásának fontos részeként, és feltételeként értelmezzük. A helyes beszéd elősegíti a gyermekek érzelmeit, fejleszti gondolkodásukat, ízlésvilágukat, hozzájárul helyük megtalálásához környezetükben, és szociális érésükhöz. Az anyanyelvi nevelés áthatja az óvodai nevelést, tartalma a nevelés eszközeinek és a gyermeki tevékenységrendszernek, ezért kiemelt jelentőséggel bír.

A különböző tevékenységi formák, illetve az óvoda egész napos programja a családokkal együttműködésben biztosítja az anyanyelv fejlődését.

AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI

- Beszélgetésre alkalmas, nyugodt, kiegyensúlyozott légkör megvalósítása.
- A beszédöröm biztosítása: arra nevelni a gyermekeket, hogy bátran nyilatkozzanak meg, mondják el élményeiket.
- Lehetőséget teremteni minden gyermeknek a folyamatos beszéd gyakorlására.
- Képesé tenni a gyermekeket arra, hogy tudjanak másokat is meghallgatni.
- A gyermekek szókincsének folyamatos bővítése.
- A beszédszínvonal emelése olyan formában, hogy a gyermekek képesek legyenek a nyelvi kifejezés eszközeit variálni.
- Beszédmegértés fejlesztése.
- Beszédtechnika fejlesztése, a helyes kiejtés gyakorlása.
- A gyermeki kérdések inspirálása, megválaszolása.
- A beszédhibák megfelelő módszerekkel történő javítása.
- Szoktassa az óvodásokat halk beszédre, hogy ne terhelje a gyermekeket felesleges zajátvalom.
- A Montessori eszközök alkalmazása során a tulajdonságokat kifejező alapszavak tudatos és tervszerű megismertetése.
- Az írott nyelv iránti érdeklődés támogatása Montessori eszközökkel.

A GYERMEKEK TEVÉKENYSÉGEI

- az új szavakat más szövegkörnyezetben és összefüggésben használják
- a beszédhelyzetekben szerzett tapasztalataik során átveszik és gyakorolják a mondatalkotás anyanyelvre jellemző módját és szabályait
- érzelmeiket, gondolataikat a drámapedagógia eszközeivel fejezik ki
- beszélgetéseket kezdeményeznek gyermektársaikkal és a felnőttekkel
- mesekönyveket, képeskönyveket nézegetnek, mesélnek és beszélgetnek róluk
- részt vesznek az óvodapedagógus által kezdeményezett anyanyelvi játékokban
- nyelvi megnyilatkozásaikat a metakommunikáció eszközeivel kísérik
- az olvasást utánozzák, egy-egy betű megfejtése után érdeklődnek

- a beszédhibás gyermekek részt vesznek a logopédiai foglalkozáson.

A GYERMEKEK FEJLŐDÉSÉNEK JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉN

- A gyermekek az oldott, elfogadó környezetben szívesen beszélnek.
- Szabadon fejezik ki önmagukat, közlési vágyuk érvényesül.
- Befogadók és érdeklődők, másokat is képesek meghallgatni.
- Élményeiket képesek elmondani, mondatokban kifejezni.
- Helyesen használják a nyelvtani kifejezésmódokat, ismerik a használt szavak tartalmát.
- Figyelmük, koncentráció készségük fejlődik, gondolkodásuk fogalmi szintre tevődik.
- A gyermeki biztonságérzet megerősödik, a gyermekek teljes lényükkel érzik: elfogadják. Ez a megerősítés, a létrejövő kapcsolat indítja el a nyelvi kifejezőképességüknek további fejlődését.

SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYERMEKEK EGYÉNI, DIFFERENCIÁLT NEVELÉSE

- A beszédszervek ügyesítése, beszédindítás elősegítése, a beszédhallás, az auditív ritmus, az auditív emlékezet, verbális emlékezet, grammatika, szóismeret, mondat- és szövegalkotás, nonverbális eszközök használata.
- Tevékenység, manipuláció, eszközhasználat, játék, ábrázolás közben is ösztönözzük beszédre a gyermeket.

5. A NEVELÉS, FEJLESZTÉS TARTALMA

5.1. A MESE

A mese az érzelmi intelligencia fejlesztésének legfontosabb eszköze, olyan lelki táplálék, amely életre szóló nyomokat hagy a gyermekekben. A mesélés sajátos helyzete, bensőséges hangulata adja meg az érzelmi biztonságot, azt a nyugodt, csendes, szeretetteljes légkört, amelyben meg lehet pihenni, el lehet lazulni, a „szertartást”, amivel le lehet zárni egy mozgalmas és eseménydús napot. A kisgyerek a mesehallgatás közben nemcsak a felnőttre, hanem befelé is figyel, saját vágyainak megfelelő fantáziaképet alkot, ami segíti őt a nap folyamán felgyűlt belső feszültségei, negatív érzései, félelmei feldolgozásában.

„Annak a gyermeknek, aki mesét hallgatva nő fel, varázspálcája a saját elméje lesz, és képzelete, érzelmi intelligenciája segíti majd a megpróbáltatások közepette.” (Dr. Kádár Annamária)

A mesék segítenek a frusztrációk, csalódások elviselésében, a pozitív és negatív érzelmek tudatosításában, a félelmek megszelídítésében, a testvérféltékenység kezelésében, a veszteségek elfogadásában és az önfeledt játékban.

Mire tanít a mese? Dr Kádár Annamária Mesepszichológia című könyve alapján:

1. Lássam meg és fogadjam el a csodákat, a varázslatot. Éljek szerendipikusán. (A véletlenszerű felfedezés vagy a magyarban is terjedőben lévő szóval szerendipitás arra a jelenségre utal, melynek során valaki véletlenül fedez fel valamit, miközben kutatása valami másra irányul.)
2. Merjék elindulni. Ha ott van a zsebemben a hamuban sült pogácsa és az atyai-anyai áldás, semmi vész nem érhet. A többi majd kialakul útközben.
3. Keressem meg a saját utam, és azon haladjak. Ne siessek. Mindig vannak rövidítések, kényelmesebb megoldások, de ezek zsákutcák – soha ne térjek le a jó útról.
4. Segítsek, ha olyan társakkal találkozom, akik a segítségemet kérik. Sőt, észre is vehetem őket, és magam ajánlhatom fel segítségemet. Tudjak segítséget kérni is, amikor szükségem van rá, és legyek képes elfogadni a felajánlott segítséget.
5. A jóság, az őszinteség, a hitelesség az adott pillanatban nem mindig éri meg. Én azonban az a mesehős szeretnék lenni, aki felkapaszkodik az égig érő fa tetejére. És oda csak így lehet.
6. Tiszteljem az ellenségeimet, és csak szemtől szembe küzdjünk egymással, egyenlő esélyekkel. Fogadjam el a vereséget. Én sem vagyok legyőzhetetlen.
7. Küzdjek meg azért, ami nekem fontos. Ne adjam fel, ha elveszítek egy csatát.
8. Kimutathatom az érzéseimet: örömeimet, bánatomat, fájdalmamat, csalódottságomat. Így sebezhető leszek, ugyanakkor sebezhetetlen.
9. Ne ítéljek, ítélkezzek felszínesen. A gebe gyakran egy elvarázsolt táltos csodaparipa.
10. Ne féljek a veszteségektől és a kudarcoktól, mivel ezek az önmagam felé vezető utazás részei. Legyek hálás ezekért is, mert sokkal többet tanulok belőlük, mint a sikereimből.

A mese képi világa és valóságábrázolása teljes mértékben megfelel a gyermeki gondolkodásmódnak, emiatt a mese a gyermek szemével nézett világ. és a mese minden, ami a gyermeki képzelőerőt megmozgatja. A gyermek sajátos gondolkodásvilágába jól illeszkednek a mesék, mert ugyanolyan egyszerűnek és szélsőségesnek mutatják a világot, mint azt a gyermek megéli. A mesei elemek és fordulatok megfelelnek azoknak a gondolati vonásoknak, amelyek a lelki

fejlődés ebben a szakaszában jellegzetesek. A gyermek folyamatos kíváncsiságát nem lehet kielégíteni természettudományos ismeretekkel. Arra, hogy otthonosan érezhesse magát a számára rejtélyekkel teli világban, a mesék adnak lehetőséget.

A mese jellemzői:

- a mesei csoda megkérdőjelezhetetlen
- szélsőséges és leegyszerűsített szituációk jellemzik
- polarizált világgép
- feszültségteremtő és feszültség levezető
- minden lehetséges
- ellentétek kedvelése
- ismétlések
- veszély és menekülés motívuma
- kompenzálás
- vágyteljesülés
- a mesei világban minden rendben van
- minden és mindenki átváltozhat és visszaváltozhat

A játék és a mese segítségével a gyermek átalakíthatja a valóságot, és annyit épít be a világból a saját személyiségébe, amennyire pillanatnyilag szüksége van. Míg a mesében a feszültség levezetése a képzeletben történik, addig a játékban a cselekvés a feszültség levezető. A játék cselekvő, utánzó, a mese passzív, képzeletbeli beleélést kíván, a játékot csinálja, a mesét hallgatja a gyermek.

5.2. JÁTÉK, TEVÉKENYSÉGEKBEN MEGVALÓSULÓ TANULÁS

5.2.1. JÁTÉK

A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, s így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. A játék a kisgyermek elemi pszichikus szükséglete, melynek minden nap visszatérő módon, hosszantartóan és lehetőleg zavartalanul ki kell elégülnie. A kisgyermek a külvilágból és saját belső világukból származó tagolatlan benyomásait a játékban tagolják. Így válik a játék kiemelt jelentőségű tájékozódó tevékenységgé.

A játék elválaszthatatlan a fejlődés egészétől, elválaszthatatlan a kognitív, az érzelmi, akarati, szociális, társas fejlődéstől. Elválaszthatatlan a mozgástól, a világgép és a tudat kialakulásától. Az éntudat, a kompetencia, az autonómia kialakulása a másik nézőpontjának megértése, előre

történő figyelembevétel, szociális hatékonyság, a szociabilitás fejlődése formálják a gyermeki tudat szociokognitív, azaz értelmi és szociális összerendezettségét, önszabályozó, alkalmazkodó funkcióit.

A mi szemléletünkben a tehetséggondozást, az egyéni szintek kibontakoztatását, a kreatív önki-fejezés fejlődésének lehetőségét támogatjuk, ehhez adunk érzelmi biztonságot, ingergazdag környezetet, és biztosítjuk a szabad játék és a korai tanulás minden feltételét.

Napirendünkben a folyamatosságot, rugalmasságot szem előtt tartva a párhuzamosan végezhető tevékenységekre helyezzük a hangsúlyt, melynek jelentőségét a játékra fordított viszonylag hosszú, egybefüggő idő adja.

A játék lehet a gyermek szabad játéka, és lehet az óvodapedagógus által kezdeményezett játék.

Szabad játék: önként vállalt, szabad, örömteli, vágykielégítő tevékenység, amelynek célja a játékban önmagában van. A szabad játékban élmények, tapasztalatok, belső feszültségek, külső hatások, vágyak tükröződnek, indulatok, érzelmek irányítják. A szabad játék során a gyermek játszás közben fedezi fel, ismeri meg környezetét, ismeri fel önmaga lehetőségeit, korlátait, miközben kielégíti felfedező hajlamát, kíváncsiságát, tevékenységi vágyát. Óvodánkban a szabad játék nagymértékű érvényesülését támogatjuk.

Irányított/Kezdeményezett játék: a kezdeményezett játékokban az óvodapedagógus irányító szerepe dominál, amelynek több célja lehetséges:

- *A cél maga a játék:* a játékot az óvodapedagógus indítja saját elképzelései szerint, amelybe a gyerekek szabadon beállva és kilépve maguk viszik tovább a témát, kiegészítik, akár az irányítást is átveszik. Az óvodapedagógus további lépéseit, ötleteit és javaslatait a gyerekek előző megnyilvánulásaihoz igazítja, azokra építi. Így egyszerre alkalmazkodik a helyzethez és a személyes igényekhez is.
- *Cél a tanulás:* a játék többféleképpen lehet jelen a tanulási folyamatban, így kezdeményezett játék formájában. Ezekben a játékokban az óvodapedagógus részéről tanulási cél, pedagógiai szándék is megfogalmazódik, jellegük a szervezett tanulás jegyeit hordozzák magukon.
- *Cél a fejlesztés:* eltérő fejlődésű gyermekek részére kezdeményezett képességfejlesztő játékok az elmaradás típusától és mértékétől függően. A különböző képességfejlesztő játékok belső tartalmukkal és struktúrájukkal, szabályaikkal hatnak a gyermekekre az óvodapedagógus/fejlesztőpedagógus irányításával, segítségével.

A JÁTÉK TÁMOGATÁSÁBÓL ADÓDÓ ÓVODAPEDAGÓGUSI FELADATOK

FELTÉTELEK BIZTOSÍTÁSA:

- Biztosítson nyugodt légkört az elmélyült játék feltételeinek megteremtéséhez.
- A napirendben belül gondoskodjon elegendő időről és helyről a szabad játék számára.
- Folyamatosan biztosítsa a játékhoz szükséges eszközöket.
- Ötletek, lehetőségek, helyzetek teremtése a sokszínű játék kialakulásához.
- Az egyéni élményeken túl teremtsen lehetőséget a közös élményszerzésre a játék fejlesztése érdekében.
- Tartsa tiszteletben a gyermeki játék önállóságát.
- Igény esetén kapcsolódjon be a játékba, játsszon együtt a gyermekekkel.
- A gyermekek tapasztalatainak gazdagításával, a játékkedv fokozásával serkentse a közös játék kibontakozását és fejlődését.
- Megerősítő viselkedésével alakítsa a csoportban a toleranciát, fogadtassa el a magányos, az agresszív, azaz, az eltérő viselkedésű gyermekeket, ezáltal is biztosítva az esélyegyenlőséget.
- Törekedjen arra, hogy a megrongálódott játékszereket, amennyiben van rá mód, a gyermekek bevonásával javítsák meg.
- Tegye lehetővé, hogy a gyermekirodalmi és mindennapi élményeiket saját elgondolásaik alapján szerepjáték, bábjáték, dramatizálás formájában eljátszhassák a gyermekek.
- A szerep - és dramatikus játékokhoz biztosítsa, illetve a gyermekek az óvodapedagógus segítségével készítsék el a szükséges eszközöket, jelmezeket, kellékeket.

AZ ÓVODAPEDAGÓGUS JÁTÉKTÁMOGATÓ MAGATARTÁSA:

- Gyermekek játékválasztásának tiszteletben tartása.
- Reflektív szemléletű jelenlét a játékban: a gyermekjáték fejlődésének nyomon követése, differenciált reagálás, egyéni bánásmód megvalósítása.
- A gyermeki fejlődés folyamatosságának, illetve megtorpanásának észrevétele.
- Az egyes gyermekek és játszócsoportok játékának támogatása.
- Az új játék használatának megismertetése az érdeklődő gyermekekkel való együttjátás során.
- A gyermek aktuális fejlődési szintjéhez igazított képesség – struktúrák adekvát támogatása.

- A kreatív önkifejezés fejlődésének segítése.
- Modellértékű viselkedés, kongruens kommunikáció, úgy beszél és cselekszik, ahogy a gyerekektől is elvárja.
- A gyermekek kérdéseire való odafigyelés, egyéni fejlettségükhöz igazodó válaszadás.
- Csak szükség esetén történő beavatkozás, a játéktevékenység zavarása nélkül.
- Ha a szituáció úgy kívánja, és a gyermekek igénylik, maga is játszótársként vesz részt a játékban.
- A játék fenntarthatósága érdekét szolgáló szabályrendszer a gyermekekkel együtt történő alakítása.
- A az egészséges versenyszellem megalapozása.
- A gyermekek közti érzelmi kötődések, kapcsolatok támogatása.

A GYERMEKEK TEVÉKENYSÉGEI

GYAKORLÓ JÁTÉK:

- örömet okozó cselekvéseket ismételtetnek, gyakorolnak,
- anyagok, eszközök tulajdonságaival, a tárgyak egymáshoz való viszonyával, működésével ismerkednek,
- játékaikat mozgással, mozdulataikat szöveggel, dallammal kísérik.

SZIMBÓLIKUS - SZEREPJÁTÉK:

- a környezet benyomásait egyénien, szubjektív módon jelenítik meg,
- szerepeket vállalnak,
- együttműködnek társaikkal, közösen tevékenykednek,
- hozzájuk érzelmileg közel álló felnőtteket és társaikat utánozzák,
- megjelenítenek felnőttek és gyermekek közötti kapcsolatokat, és közben új magatartásformákat sajátítanak el,
- önállóan, szabadon, önkéntesen játékot szerveznek, szerepeket osztanak ki, játékeszközöket választanak ki, játékhelyzeteket alakítanak ki.

BARKÁCSOLÁS:

- a játékuhoz szükséges eszközöket, bábokat maguk készítik el,
- különböző anyagokat és szerszámokat használnak,
- olyan anyagokat gyűjtögetnek, amelyeket önállóan tudnak megmunkálni,

- részt vesznek az elromlott játékok javításában.

DRAMATIZÁLÁS, BÁBOZÁS:

- saját elgondolásaik alapján eljátsszák irodalmi és más élményeiket,
- dramatizáláshoz eszközöket, kellékeket készítenek,
- báboznak paraván mögött és paraván nélkül.

KONSTRUÁLÓ JÁTÉK:

- kockákból, más játékszerekből, különböző alkatrészekből, anyagokból építményeket, játékszereket, különféle tárgyakat hoznak létre,
- spontán létrejövő és előre elgondolt, meghatározott céllal építenek,
- konstrukciós eszközöket használnak,
- homokoznak, a homokból építenek,
- szerepjátékokban felhasználják alkotásaikat, építményeiket.

SZABÁLYJÁTÉK:

- meghatározott szabályok szerint játszanak, betartják a szabályokat, és a szabályoknak megfelelően viselkednek,
- mozgásos és értelmi képességet fejlesztő játékokat játszanak.

A GYERMEKEK FEJLŐDÉSÉNEK JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉN

- A gyermekek életkoruknak és szükségleteiknek megfelelő játékot választanak.
- Játékukban önálló kezdeményezésre képesek, s be tudnak kapcsolódni közös játékba is.
- A gyermekek képesek állhatatosan, több napon keresztül egy azon játéktémában együttesen részt venni.
- Játékukban dominánsan jelentkezik a szerepjáték.
- Az ismert meséket többször dramatizálják, bábozzák.
- Bonyolult építményeket képesek alkotni.
- Élvezik a szabályjátékot, és képesek a normákat betartani.
- Társas viselkedésükben megjelennek az óvoda által preferált viselkedési szabályok.
- Interakciójuk gazdag, kulturált és érthető.

SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYERMEKEK EGYÉNI, DIFFERENCIÁLT NEVELÉSE

- Amennyiben szükséges, egyéni helyzetekben tanítjuk a játéktevékenységeket és a játékeszközök használatát. A későbbiekben a gyermek nagyobb önállósággal választhatja meg tevékenységeit, eszközeit.
- Az óvodapedagógus közvetett nevelői magatartással fejlesztő hatással lehet a játék fajtáinak megválasztásában, játéktémáinak gazdagításában.

5.2.2. TEVÉKENYSÉGEKBEN MEGVALÓSULÓ TANULÁS

Tanulásnak tekinthető mindazoknak az elméleti és gyakorlati ismereteknek, - jártasságoknak, készségeknek és képességeknek - a kialakítása, amelyek az *érzelmi* és az *akarati* tulajdonságok fejlődését, valamint a *magatartás* és a *viselkedés alakulását* is elősegítik. A hatékony tanulás valamennyi pszichikus funkció aktivitásának eredménye, melynek következménye, hogy megfelelő körülmények között a gyermekek fejlődéséhez és fejlesztésének szándékaihoz igazodó tanulási térben, a gyermekek aktívvá és produktívvá válnak.

Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész, óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretben valósul meg.

Az óvodai tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek kompetenciáinak fejlesztése. Az óvodapedagógus a tanulást támogató környezet megteremtése során épít a gyermek előzetes tapasztalataira, ismereteire, kíváncsiságára.

A tanulás feltétele a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitásának erősítésére.

A tanulás lehetséges formái az óvodában:

- az utánzásos, minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás;
- a spontán játékos tapasztalatszerzés;
- a cselekvéses tanulás;
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés;
- az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés;
- a gyakorlati problémamegoldás.

Az óvodapedagógus a tanulás irányítása során személyre szabott, pozitív értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakozását.

Programunk szélesen értelmezi a tanulást. A gyermekek tevékenységeik során szerzett benyomások, tapasztalatok, élmények alapján tanulnak, s általa fejlődnek. A szociális és intellektuális tanulási képességek fejlődését az óvoda felerősíti. Ennek elsődleges terepe a játék és a teljes óvodai élet. Nem fér kétség ahhoz, hogy az óvodás gyermek *értelmi képessége*: érzékelése, észlelése, emlékezete, figyelme, képzelete, képszerű szemléletes gondolkodása leginkább a játékon keresztül fejlődik, és ezt segítik a Montessori fejlesztő eszközök.

Ehhez társulnak olyan szervezett tanulási lehetőségek, mint az óvodapedagógusok által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, ami a gyermekek kérdéseire, válaszaira épülő ismeretszerzést is magába foglalja.

A játékba integrált tanulás azt jelenti, hogy az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységek a játékidőben zajlanak úgy, hogy nincs közben játékelrakás, párhuzamosan szervezett tevékenységek folynak. A gyermekek a tevékenységek után igényük szerint visszatérhetnek eredeti játékukhoz, vagy újat kezdenek. Egyetlen egy napon borul fel ez az alapelv, amikor az óvodapedagógus szervezett testnevelés foglalkozást tart.

AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI

- Tudatosan irányítsa a gyermekek ismeretszerzését, az ismeretek átadását, átszarmaztatását, ellenőrizze, hogy ez a folyamat milyen eredményeket hoz.
- A gyermekek cselekvő aktivitására épülő eljárásokkal, cselekvő, gondolkodtató ismeretszerzéssel érje el a kívánt eredményt.
- A gyermekek ismeretszerzését mindig azon a szinten szervezze meg, ahol megfelelő információkat szerezhetnek, megismerhetik a felfedezés, a kutatás örömét.
- A gyermekek tevékenységi, megismerési vágyának, kíváncsiságának, sokoldalú érdeklődésének kielégítése.
- Spontán, játékos helyzetek kihasználása.
- A gyermeki kérdésekre épülő ismeretátadás lehetőségeinek kiaknázása.
- A gyermek önállóságának, figyelmének, kitartásának, pontosságának, feladattudatának fejlesztése.
- Tervezett játékokkal és tevékenységekkel felkészülés a mindennapos feladatokra.

- Gyakorlati problémamegoldásra ösztönző helyzetek megteremtése.
- Az óvodások egyéni, differenciált fejlesztése érdekében olyan, az egyén teljesítőképességének megfelelő szintű feladatok tervezése, amelyek aktiváló hatásúak és érdeklődést biztosító problémahelyzetek elé állítják a gyermekeket.
- A gyermekek felszínes, a dolgok külső oldalát tükröző tapasztalatait a különböző tevékenységekben rendezze össze, tárja fel a dolgok közötti kapcsolatokat és kölcsönös viszonyokat, mutassa meg változásait, fejlődésüket.
- Fejlessze a gyermekek önállóságát, figyelmét, kitartását, pontosságát, feladattudatát.
- Az értelmi képességek fejlesztése (érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, képzelet, gondolkodás).
- A kiemelkedő képességű, tehetséges gyermekek felismerése és fejlesztése.
- Az értelmi képességek fejlesztése érdekében alkalmazza a **Montessori eszközöket**.

A GYERMEKEK TEVÉKENYSÉGEI

A) SPONTÁN TEVÉKENYSÉGEK (pedagógiailag tudatosan alakított feltételek mellett):

a./ szabad játék,

b./ a gyermekek által kezdeményezett bármilyen tevékenység.

B) IRÁNYÍTOTT TEVÉKENYSÉGEK:

a./ tervezett *kötetlen* tevékenységek:

- játék célú

- tanulási célú

- valamilyen tevékenység hangulati előkészítése

b./ tervezett szerkezetű *kötelező* tevékenység: testnevelés

c./ egyéb tevékenységek (beszélgetés, séta, megbízatások, gyermekmunka, saját maga körüli teendők elvégzése).

SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYERMEKEK EGYÉNI, DIFFERENCIÁLT NEVELÉSE

A tanulási képesség valamennyi kognitív képesség átfogó rendszere, így a sajátos nevelési igényű gyermek fejlettsége a kognitív képességek fejlettségétől függ.

- Kiemelt jelentőségű a már elsajátított ismeretek, jártasságok, készségek állandó gyakorlása, illetve az új ismeretekbe való beépítése.
- Megismerje önmagát, kialakuljon reális önképe, testsémája, eligazodjon saját testén, térben, síkban.
- Észlelése pontosabbá váljon, keresztcsatornák jól működjenek.
- A gondolkodás fejlesztésében megkülönböztetés, az általánosítás folyamatának segítése, a cselekvésben végrehajtott műveletek gyakorlása, szemléletes gondolkodás elsajátítása a fontos.
- A különböző matematikai fogalmak megismerése és a velük végzett manipulációs folyamatok gyakorlása.

5.3. MUNKA JELLEGŰ TEVÉKENYSÉGEK

Munka jellegű tevékenységek: önként - azaz örömmel és szívesen - végzett játékos tevékenység; a tapasztalatszerzésnek és környezet megismerésének, a munkavégzéshez szükséges képességek, készségek, tulajdonságok alakításának fontos lehetősége, a közösségi kapcsolatok, a kötelességteljesítés alakításának eszköze.

A gyermeki munka tudatos pedagógiai szervezést, a gyermekekkel való együttműködést és folyamatos konkrét, reális vagyis saját magához mérten fejlesztő értékelést igényel.

AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI

- Minden gyermeknek biztosítson lehetőséget arra, hogy önkéntesen, önállóan, képessége szerint elvégezhesse az önmagával kapcsolatos önkiszolgáló tevékenységet, illetve a társai érdekében végzett munkatevékenységet.
- Folyamatosan biztosítsa, bővítse a munkatevékenységhez szükséges, gyermekek számára fontos munkaeszközöket.
- A munkaeszközök számára biztosítson olyan helyet, ahol a gyermekek bármikor elérhetik és használhatják azokat.
- Adjon lehetőséget a gyermekeknek bármilyen őket érdeklő munkatevékenység elvégzéséhez, még akkor is, ha a gyermek tevékenységi vágya és képességei nincsenek teljesen összhangban.
- Biztosítsa az élősarokban a növények - és kisállatok (akvárium, teknős) gondozását.

- Segítsen a gyermekeknek, hogy minél többször át tudják élni a munka örömét, a célért vállalt erőfeszítés szépségét, nehézségét és teljes önállósággal végezhesék a munkatevékenységeket.
- Értékelése legyen buzdító, megerősítő, hogy a gyermekekben pozitív viszony alakuljon ki a rendszeres munkavégzéshez.
- A munkamozzanatok gyakorlásának lehetőségeit a Montessori eszközrendszer segítségével egészítse ki:
  - *mindennapi élet gyakorlatai*: söprögetés, takarítás, rendrakás stb.
  - *kendők hajtogatása* (az asztalterítők rendbentartása érdekében)
  - *öntözgetős és kanalazgatós játékok*: az önkiszolgálás és tálalás feladatainak gyakorlásához.

A GYERMEKEK TEVÉKENYSÉGEI

NAPOSI MUNKA:

A gyermekek közösségi kapcsolatát jól fejleszti a naposi munka, melyet az *önkiszolgáló tevékenység* jól előkészít.

Amikor a gyermekek készségszinten ismerik a munkafolyamat menetét, fogásait bevezetésre kerül a *naposi munka*:

- ebédnél a szokásrendnek megfelelően megterítik és leszedik az asztalt
- összeseprik a morzsákat.

ALKALOMSZERŰ MUNKÁK:

A *mindennapi étellel* kapcsolatos állandó- és alkalmoszerű munkákhoz tartozó tevékenységek:

- udvar- és teremrendezés
- játékjavítás-, tisztítás-, készítés
- egyéni megbízatások, az üzenetek teljesítése
- ünnepi készülődés (ajándékkészítés, csoportcsinosítás, díszítés)
- házimunka jellegű tevékenységek (pl. ünnepek előtti nagytakarítás, stb.)
- segítenek társaiknak és a kisebbeknek.

NÖVÉNY- és ÁLLATGONDOZÁS:

- átültetik, locsolják, gondozzák a szobanövényeket

- részt vesznek az óvodakert tisztántartásában (fű gondozása, avar gyűjtése, öntözés)
- az óvodapedagógus irányításával gondozzák, tisztítják az akváriumot, terráriumot, madárkalitkát
- MONTESSORI eszközökkel tevékenykednek: öntözgetnek, kanalaznak, sepernek, takarítanak, terítőt hajtanak stb.

A GYERMEKEK FEJLŐDÉSÉNEK JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉN

- A gyermekek szeretnek dolgozni.
- Örülnek, ha a kötelességüket teljesítik.
- Önállóan, igényesen végzik a naposi munkát.
- Szívesen vállalkoznak egyéni megbízatások elvégzésére.
- Szívesen közreműködnek a növények- és állatok gondozásában.
- Örömmel segítenek a kisebbeknek.
- Szeretnek meglepetést készíteni a kisebbeknek, szüleiknek, az óvoda dolgozóinak és az óvodát segítő iskolának, felnőtteknek.

SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYERMEKEK EGYÉNI, DIFFERENCIÁLT NEVELÉSE

- A szabadon választható, közös tevékenységekbe való bevonás kiemelt jelentőségű, fejlesztő hatású.
- Lehetőséget kell teremteni számukra, hogy ugyanúgy részt vehessenek a munkajellegű tevékenységekben, mint ép társaik, ezzel is növelve önbecsülésüket.

JÁTÉK – MUNKA JELLEGŰ TEVÉKENYSÉGEK - TANULÁS KAPCSOLATA

Mindhárom tevékenységi formában kimutathatók hasonlóságok, amelyek azonban minden esetben sajátos módon érvényesülnek. Éppen az eltérő megnyilvánulási formák adják meg egy-egy tevékenység sajátos arculatát. A játéknak éppen úgy velejárója a szellemi és fizikai aktivitás, mint az alkotó munkának és az elmélyült tanulásnak.

Mindhárom tevékenységben kifejezésre jut az egyén viszonya környezetéhez, egyaránt hozzájárulnak a valóság megismeréséhez. A játék a munkához és a tanuláshoz hasonlóan céltudatos tevékenység.

Mindhárom tevékenységi forma magában hordozza az örömszerzés lehetőségét.

Alapvető tevékenységi formákról lévén szó, egyaránt hatással vannak a személyiség fejlődésére, illetve egyaránt felhasználhatók a személyiség teljesebb kibontakozására.

5.4. VERSELÉS, MESÉLÉS

Verselés, mesélés célja a 3-6-7 éves gyermekek pozitív személyiségjegyeinek megalapozása, fejlesztése a gyermekirodalom és a gyermekirodalomhoz szorosan kapcsolódó tevékenységek, módszerek sajátos eszközeivel.

A tevékenység célja a gyermekek érzelmi, értelmi és etikai fejlődésének segítése, pozitív személyiségjegyeinek megalapozása: a mágikussággal, a csodákkal teli meseélmények segítségével, a versek zeneiségével, rímeinek csengésével.

A többnyire játékos mozgásokkal is összekapcsolt mondókák, dúdolók, versek hozzájárulnak a gyermek érzelmi biztonságához, anyanyelvi neveléséhez. Ezek ritmusukkal, a mozdulatok és szavak egységével a gyermeknek érzéki-érzelmi élményeket nyújtanak.

A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok, gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre. A mese a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb

segítője. A mese – képi és konkrét formában – feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges, megfelelő viselkedésformákat.

A mese különösen alkalmas az óvodás gyermek szemléletmódjának és világképének kialakítására. Visszaigazolja a kisgyermek szorongásait, s egyben feloldást és megoldást kínál. A tárgyi világot is megelevenítő, átlelkesítő szemléletmódja, és az ehhez társuló, a szigorú ok-okozati kapcsolatokat feloldó mágikus világképe, csodákkal és átváltozásokkal ráébreszt a mélyebb értelemben vett pszichikus realitásra és a külvilágra irányított megismerési törekvésekre.

A mesélővel való személyes kapcsolatban a gyermek nagy érzelmi biztonságban érzi magát, s a játéktevékenységhez hasonlóan a mesehallgatás elengedett intim állapotában eleven, belső képvilágot jelenít meg. A belső képalkotásnak ez a folyamata a gyermeki élményfeldolgozás egyik legfontosabb formája.

A gyermek saját vers- és mesealkotása, annak mozgással és/vagy ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés egyik módja.

A mindennapos mesélés, mondókázás és verselés a kisgyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme.

Az óvodában a népi, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van.

AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI

- Alakítsa ki csoportjában a mesélés „szertartását”.
- Ismerje meg az általános gyermeki igényeket, a mese és a vers lélektanának beható ismeretével rendelkezzen.
- A mesélés, versmondás alkalmait vegye számba, keresse meg alkalmait a gyermekcsoport napirendjében.
- Keressen alkalmas helyet az udvaron és a csoportszobában az irodalmi élménynyújtásra.
- Válasszon a gyermekek életkorának, fejlettségének megfelelő meséket, verseket, mondókat, irodalmi alkotásokat.
- Fejből mondja az alkalomhoz illő mondókát, verset, mesét, és alkalmazza a metakommunikáció eszközeit.
- Fejlessze a mesei kettőstudatot.
- A mesemondás alkalmait a meshallgatásra utaló, ismétlődő szokásokkal teremtse meg.
- Elalvás előtt rendszeresen meséljen a gyermekeknek.
- Kezdeményezze, hogy otthon is rendszeresen verseljenek, meséljenek a felnőttek a gyermekeknek.
- Színes, megragadó, érdeklődést felkeltő bábjátékkal ébresszen kedvet a gyermekekben a bábozáshoz.
- Tegye lehetővé, hogy a hallott meséket saját elgondolásaik alapján eljátszhassák a gyermekek.
- A nemzeti, etnikai kisebbség költészetének alkalmazása az irodalmi anyagok kiválasztásánál.
- Alkalmazzon több módszert a mesealkotás folyamatában. meseprodukció, mesefolytatás, gyermekmese egy-egy mesehősről, mesestrukturálás, közös vagy egyéni mesemondás, mesemimetizálás, mesedramatizálás, bábjáték, mesekönyv készítés, én-mesék és csoportmesék alkotása.
- A Magyar Népmese Napjáról (szeptember 30.) emlékezzen meg.
- A nevelőtestület által meghatározott „év meséjét” ismertesse meg sokoldalúan a gyermekekkel.

A GYEMEKEK TEVÉKENYSÉGEI

- a korábban hallott mondókákat, meséket, verseket alkalomszerűen ismételtetik
- bekapcsolódnak az óvodapedagógus énekes, halandzsás, mozgásos improvizáló játékezedményezéseibe
- segítenek a mesemondás, hallgatás feltételeinek kialakításában
- kedvelt mesehősükkel történt dolgokat beleviszik a játékuaba
- az ismert mesei motívumokat megjelenítik bábozásban, dramatizálásban, rajzolásban
- a bábozáshoz, dramatizáláshoz eszközöket készítenek
- az óvoda gyermekkönyveit nézegetik, beszélnek róluk.

A GYERMEKEK FEJLŐDÉSÉNEK JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉN

- A gyermekek szívesen ismételtetik a verseket, rigmusokat.
- Várják, igénylik a mesehallgatást.
- Megjegyeznek 10-12 mondókát, 6-8 verset és 15-20 mesét.
- Hangzás, hangulat, érzelem és alkalom egységében kezdik felfogni a mondott, hallott vers témáját, költői képeit.
- Megszilárdulnak a mesehallgatáshoz kapcsolódó szokásaik, figyelmesen, csendben végighallgatják a mesét.
- A folytatásos mesék, verses mesék, meseregények szálait össze tudják kötni.
- A mesében elhangzottakról beszélgetnek, szívesen mesélnek, báboznak, dramatizálnak.
- Tudnak meséket, történeteket kitalálni, s azt mozgással megjeleníteni, kifejezni.
- Ismerik a csoport gyermekkönyvespolcát, vigyáznak a könyvekre.

SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYERMEKEK EGYÉNI, DIFFERENCIÁLT NEVELÉSE

- A mindennapok történéseiben való eligazodás, azok megértése, elfogadása, élményeik, érzéseik feldolgozása kerül előtérbe.
- Oldja szorongásaikat, megoldást nyújt lelki problémáikra.

5.5. ÉNEK, ZENE, ÉNEKES JÁTÉK, GYERMEKTÁNC

Ének, zene, énekes játék, zenei nevelés: az érzelmeken keresztül hat a gyermekekre. Felkelti a gyermekek zenei érdeklődését, formálja a zenei ízlést, az éneklési készséget, ritmusérzéklet,

harmonikus szép mozgást. Hatására a gyermekek szeretnek énekelni, játszani, dúdolgatni és szívesen hallgatnak zenét. A népdalok és komponált gyermekdalok éneklése közben fejlődik hallásuk, éneklési készségük, ritmusérzékük, harmonikus szép mozgásuk.

AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI

- Teremtse meg a zenei nevelés alapvető feltételeit, amelyeknek eredményeként a gyermekeket élményhez juttatja, felkelti zenei érdeklődésüket, formálja zenei ízlésüket, esztétikai fogékonyságukat.
- A zenei élmény legyen mindennapos lehetőség, kapcsolódjon minél többféle tevékenységhez.
- Szerettesse meg a gyermekekkel az éneklést, az énekes játékokat, és szoktassa őket a szép, tiszta éneklésre.
- Fejlessze a gyermekek zenei hallását, ritmusérzékét, zenei emlékezetét, játékos zenei alkotókedvét, mozgáskultúráját.
- Nyújtson közösségi élményt az énekes játékokon, a közös zenélésen keresztül.
- Alapozza meg a mozgás és a testtartás dalhelyzetekhez való igazítását.
- A felhasznált zenei anyagot igényesen, az életkornak, s a csoport képességszintjének megfelelően válogassa.
- Teremtse lehetőséget arra, hogy egy-egy zenei feladatot többféleképpen lehessen megoldani.
- Nevelje a gyermekeket a zene figyelmes, érdeklődő hallgatására, befogadására. Ismertesse meg különböző jellegű dalokkal és hangulatokkal, hangszerek sajátos hangszínével és játékaival.
- Figyeltesse meg a természet hangjait, a környezeti hangeffektusokat.
- A gyermekek hallásfejlesztésének érdekében alkalmazza **Montessori zörejdobozait** (zörejek azonosítása és megkülönböztetése).

A GYERMEKEK TEVÉKENYSÉGEI

- bekapcsolódnak az adott zenei tevékenységbe
- énekelgetnek játékidőben, illetve az egész nap folyamán önmaguk vagy az óvodapedagógus kezdeményezésére
- a játékokat kísérő dalokat és mondókákat ismételtetés közben megtanulják

- zenei tevékenységek közben mozgást végeznek
- megfigyelik az állatok, a természet hangjait, a különböző zörejeket
- táncos jellegű mozdulatokat végeznek, zenére mozgásimprovizációt alkotnak
- meghallgatják az óvodapedagógus énekét, hangszeres játékát
- hallásfejlesztő játékaikban alkalmazzák Montessori zörejdobozait
- többféle népi ritmuseszközt használnak és készítenek a felnőttekkel
- zenei formaérzék-fejlesztő játékokat játszanak, hogy különböző mozgással megérezzék a motívumok hosszát
- a gyermekek dallamokat énekelnek, komponálnak
- a megismert dalosjátékokhoz, mondókákhoz új szabályokat, mozdulatokat találnak ki
- énekelnek egyénileg, kisebb csoportban halkabban-hangosabban, magasabban-mélyebben, gyorsabban-lassabban

A GYERMEKEK FEJLŐDÉSÉNEK JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉN

- A gyermekek élvezettel játszanak énekes játékokat.
- A gyermekek gátlások nélkül egyedül is tudnak énekelni.
- Tudnak élvezettel figyelni a zenehallgatásra.
- Megkülönböztetik a zenei fogalompárokat.
- Tudnak ritmust, mozgást, dallamot rögtönözni
- Érzik az egyenletes lüktetést és a dalok ritmusát.

SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYERMEKEK EGYÉNI, DIFFERENCIÁLT NEVELÉSE

- A zenei alapképességek elsajátításának feladatai közül legfontosabb az éneklés, a dalos játékok eljátszása, mondókázás.
- A ritmust és az egyenletes lüktetést, a ritmusalkotással, tempóbeli és dinamikai ellentétek, illetve fokozatos átmenetek kivitelezését is gyakoroljuk változatos mozgással és hangszeres előadással.

5.6. RAJZOLÁS, FESTÉS, MINTÁZÁS, KÉZI MUNKA

Rajzolás, mintázás, kézi munka: magában foglalja a rajzolást, festést, mintázást, az építést, képalakítást, a konstruálást, kézimunkát, a műalkotásokkal való ismerkedést, és a környezetala-

kítást. A vizuális nevelés a gyermekeket egyéni fejlettségi szintjüknek megfelelően képi-plasztikai kifejezőképesség birtokába juttatja, kialakítja bennük az elemi képolvasási, komponáló, térbeli tájékozódó, és rendező képességet.

AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI

- Teremtse meg a feltételeit a gyermekek képi, plasztikai nyelvének, valamint ábrázoló és konstruáló képességének fejlődéséhez.
- Alakítsa úgy a csoportszobát, hogy a különböző tevékenységeket kereső gyermekek nyugodtan, kényelmesen munkálkodhassanak.
- Teremtse meg a feltételeit, hogy a gyermekek szabadon építhessenek, firkálhassanak, homokot formáljanak, gyurkáljanak.
- Biztosítson minél több, változatosabb eszközt, anyagot, időt és helyet a csoportban és a szabadban egyaránt a vizuális tevékenységek gyakorlásához, ezzel is lehetőséget adva a gyermeki fantáziának.
- Teremtse meg a vizuális nevelés hangulati feltételeit.
- Maga is gyakran vegyen részt a tevékenységekben, s együtt fedezze fel a gyermekekkel a környezet esztétikai élményeit.
- A különböző eszközök, szerszámok biztonságos kezelését egyénenként tanítsa meg a gyermekeknek.
- Segítse elő a gyermekek önálló elképzeléseinek megvalósítását.
- Biztosítson állandó helyet a térbeli alkotásoknak és az asztalnál végzett tevékenységeknek.
- Tegye lehetővé, hogy a vizuális eszköztár, s a gyűjtött anyagok mindig ugyanott, a gyermekek számára elérhető helyen legyenek.
- Segítse a gyermekek képalakító készségének megindulását a szórt elrendezéstől a képelemek, részformák elemeinek egymáshoz rendelésével.
- Tegye lehetővé, hogy a gyermekek megismerjék és használják a népi kismesterségeket őrző technikákat, eszközöket.
- Tervezzon és szervezzon alkalmi múzeumlátogatásokat, sétákat, kirándulásokat, amellyel közelebb hozza a gyermekek számára tágabb világukat, s a művészeti alkotásokat.

A GYERMEKEK TEVÉKENYSÉGEI

- a megismert anyagokat, egyszerű munkafogásokat, technikai alapelemeket alkalmazzák

- szabadidős tevékenységeikben önként választanak és végeznek vizuális tevékenységet: rajzolnak, festenek, mintáznak, építenek, képalakítanak, konstruálnak, kézimunkáznak, modelleznek, ismerkednek a műalkotásokkal
- az alkotó munkához séták, kirándulások alkalmával terméseket, ágakat, kavicsokat, anyagokat gyűjtenek
- megismerkednek a népi kismesterségekkel, s tevékenységükben felhasználják azokat
- részt vesznek a csoportszoba és az udvar ápolásában, rendezésében, díszítésében
- térben különböző alakzatokat, építményeket hoznak létre különféle nagyságú anyagokból, tárgyakból
- sík és térbeli kompozíciókat hoznak létre közösen
- játékokat, bábokat, játékkellékeket készítenek
- részt vesznek az ünnepekre való készülődésben, díszítenek, ajándéktárgyakat készítenek, esztétikai élményekkel gazdagodik személyiségük.

A GYERMEKEK FEJLŐDÉSÉNEK JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉN

- Képkalkotásban egyéni módon jelenítik meg élményeiket, elképzeléseiket.
- A gyermekek alkotására jellemző a részletező formagazdagság, a színek egyéni alkalmazása.
- Örülnek alkotásaiknak és a közösen elkészített kompozíciónak.
- Plasztikai munkáik egyéni, részletezőek.
- Téralakításban, építésben bátrak, ötletesek, együttműködők.
- Rácsodálkoznak a szép látványra, tudnak gyönyörködni benne.
- Megfogalmazzák értékítéletüket, beszélgetni tudnak az alkotásokról.

SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYERMEKEK EGYÉNI, DIFFERENCIÁLT NEVELÉSE

- A vizuális kommunikációs képesség, az ábraolvasás és ábrázolás, vagyis a forma-és színlátás, méretlátás, térlátás, a téri tájékozódás, a forma, szín, méret és a tér képi megismerésével, tevékeny létrehozásával, változatos újra alkotásával.
- Minél többféle képi kifejezőmódot, technikát megtanuljanak, mert gyakran fontos önkifejezési eszközhöz jutnak.

5.7. KÜLSŐ VILÁG TEVÉKENY MEGISMERÉSE

Külső világ tevékeny megismerése: általa a gyermekek az őket közvetlenül körülvevő és tágabb természeti, társadalmi környezetről olyan tapasztalatokat szereznek, amelyek az életkoruknak megfelelő biztonságos eligazodáshoz, tájékozódáshoz nélkülözhetetlenek. Az óvodai matematikai tapasztalatszerzés az óvodai nevelés része, hozzájárul a gyermeki személyiség alakulásához, a képességek fejlesztéséhez, alapot biztosít az iskolai tanuláshoz. A matematikai nevelést folyamatként értelmezzük. Anyagát elsősorban nem ismeretek alkotják, hanem gondolkodásfejlesztést jelent, cselekvéses és gondolati tevékenységet tartalmaz.

AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI

- Tegye lehetővé a gyermekek számára a környezet tevékeny megismerését, biztosítson alkalmat, időt, helyet, eszközöket a spontán és a szervezett tapasztalat és ismeretszerzésre, a környezetkultúra és a biztonságos életvitel szokásainak alakítására.
- Teremtse meg a környezeti nevelés olyan feltételeit és tevékenységrendszerét, amelyben a gyermekek egyénileg és közösen élik át a változatos ingereket, újrateremtik saját környezetüket.
- A megfigyelések alkalmával éreztesse meg a természet szépségét, mutassa be a környezetvédelem és környezethigiéné szerepét az ember és minden más élőlény szempontjából. Alapozza meg a természet szeretetét, a környezettudatos magatartást.
- A témák, témakörök kiválasztásakor az óvoda lakókörnyezetének sajátosságaihoz igazodjon.
- Bővítse és rendszerezze a gyermekek ismereteit a következő témakörökben:
  - a család, az óvodai környezet, az emberi foglalkozások, a közlekedés, az emberi test, a napszakok, az évszakok, a színek, az állatok, a növények, környezetvédelem.
- Szervezzon nevelési időben évszakonként kirándulásokat, sétákat, ezek megszervezésébe és lebonyolításába vonja be a családokat is. A kiadásokat pályázati úton nyert támogatásokból biztosítsa, a családokkal közös programokat a szülők saját maguk fizetik.
- Kezdeményezzen családokkal együtt történő munkálkodást, amely alakítja, növeli a környezet iránti érzékenységet, segíti a harmonikus környezet létrehozását, s erősíti a hovatartozás érzését.
- Biztosítsa a tapasztalatszerzés különböző módszereit: az alkalmi és folyamatos megfigyelés, a gyűjtés, a beszélgetés, szimulációs játékok.

- Tegye lehetővé a gondolkodási képesség hatékonyságának alakulását olyan helyzetek teremtetésével, amelyekben a gyermekeknek alkalmuk nyílik különböző szempontok felfedezésére, többféle megoldás közötti választásra.
- Hívja fel a figyelmet a gyermekek közvetlen környezetében lévő környezeti problémákra, próbáljanak meg közösen megoldást keresni azokra.
- A környezet megismerésének folyamatában illessze be a Montessori eszközöket.
- Figyelje meg a gyermekek érdeklődési körét és fejlettségi szintjét, ennek alapján tervezze meg fejlesztő munkáját.
- A mindennapi élet tevékenységei során használja a matematikai fogalmakat.
- Engedje meg a tévedés lehetőségét, és a javítást.
- Gyűjtögetsen, és erre ösztönözze a gyermekeket is, mert minden felhasználható a matematikai neveléshez.
- Teremtsen olyan helyzeteket, melyekben a gyermekek a különböző érzékszerveik segítségével sokszínű tapasztalatra tehetnek szert.
- Használja ki a Montessori eszközökben rejlő matematikai tapasztalatszerzés lehetőségét.
- Biztosítsa a nevelés és a fejlődés optimális feltételeit.
- Építsen a gyermekek természetes kíváncsiságára, érdeklődésére és az önálló problémamegoldás iránti igényére.
- Biztosítsa, hogy kellő változatosságban szerezzenek a gyermekek matematikai tapasztalatokat.
- Alapozza meg a gyermekek számfogalmának kialakulását és a tízes számrendszer megértését.

A GYERMEKEK TEVÉKENYSÉGEI

- bekapcsolódnak a szabadban, az óvoda környezetében szervezett komplex foglalkozásokba, melyek lehetőséget biztosítanak a természeti és társadalmi környezet jelenségeinek megfigyelésére
- részt vesznek sétákon, kirándulásokon
- játékokban, mindennapi tevékenységeikben felhasználják az átélt élményeket

- terméseket, köveket, ágakat, leveleket, képeket stb. gyűjtenek, azokat rendezik és hasznosítják az óvodapedagógus segítségével
- folyamatos megfigyeléseket végeznek a természetben és az élősarokban
- megfigyelik az évszakok szépségét, színeit, jelenségeit, időjárását, növényeit
- kísérleteket végeznek: növényekkel, állatokkal, vízzel, levegővel és a talajjal
- közvetlen környezetükben lévő környezeti problémákra felfigyelnek, azokat a pedagógusok, illetve szüleik segítségével próbálják megoldani
- a matematikai kifejezéseket és tapasztalataikat a mindennapi tevékenységekben használják
- az eszközök használata során új szempontú megoldásokat találnak ki
- részt vesznek matematikai játékokban
- spontán vagy felajánlott tevékenységekben matematikai tapasztalatokra tesznek szert
- tárgyakat, személyeket, halmazokat összehasonlítanak, szétválogatnak tulajdonságuk szerint, illetve saját szempontok alapján
- spontán és irányított tevékenységeik közben mennyiségi, alaki, nagyságbeli, tér- és síkbeli tapasztalatokat szereznek
- megnevezett mennyiségi tulajdonságok, felismert szabályosság szerint sorbarendezést végeznek
- a számfogalom megalapozására mérési, összemérési feladatokat végeznek mennyiségekkel, halmazokkal, különböző egységekkel
- építéssel, síkbeli alkotásokkal tapasztalatokat szereznek a geometria körében
- a tükörrel tevékenykednek, amely fontos feltételét képezi a téri percepció kialakításának
- irányokat egyeztetnek, megkülönböztetnek, követnek mozgással, tapasztalataikat alkalmazzák a síkban ábrázolt világban.

A GYERMEKEK FEJLŐDÉSÉNEK JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉN

- A gyermekek tudják lakcímüket, szüleik pontos nevét, foglalkozását, munkahelyét, óvodájuk nevét.
- Tudják saját születési helyüket és idejüket.
- Különbséget tudnak tenni az évszakok között, gyönyörködni tudnak szépségében.
- A gyermekek ismerik a környezetükben lévő intézményeket, szolgáltató üzleteket.
- Ismerik a háziállatokat, vadállatokat, madarakat, bogarakat.

- Ismerik környezetük növényeit, s azok gondozását.
- Felismerik és megnevezik környezetük színeinek sötét és világos változatait. Környezetükben gyakran észlelt tárgyak színeit emlékezetükben felidézik.
- A tárgyak, jelenségek közötti néhány feltűnő összefüggést felismerik.
- Ismert tárgyakat, jelenségeket külső jegyeik, rendeltetésük szerint összehasonlítanak.
- A testrészeket az emberi test felépítésének megfelelően felsorolják. Igényesek testük tisztaságára.
- Felismerik a napszakokat: a reggelt az estét.
- Gyakorlottak az elemi közlekedési szabályok betartásában. Ismerik a közlekedési eszközöket.
- Kialakult a beszédhelyzethez és az anyanyelvi szabályokhoz illeszkedő, jól érthető beszéd.
- Egymás állításának igazságát megítélik, megbeszélik.
- Értik és használják a megismert matematikai kifejezéseket.
- A matematikai műveleteket, mennyiségi relációkat ismerik, alkalmazzák.
- A tárgyakat meg tudják számlálni legalább 10-ig, össze tudják hasonlítani mennyiség, nagyság, forma, szín szerint.
- Építéseik, síkbeli alkotásaik alkalmával létrehozhatnak nyitott és zárt alakzatokat.
- Másolással képesek megépíteni a mintával megegyező térbeli és síkbeli alakzatokat.
- Szívesen vállalkoznak problémahelyzetek megoldására.
- A tükörrel való játék hatására:
  - felismerik a szimmetriát,
  - azonosítják önmagukat (testséma kialakulása),
  - meg tudják építeni a 2-4 elemből álló alakzat tükörképét a zsebtükör mögött.
- Megkülönböztetik a jobbra - balra irányokat, értik és követni tudják az irányokat, illetve a helyeket kifejező névutókat.

SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYERMEKEK EGYÉNI, DIFFERENCIÁLT NEVELÉSE

- A családdal, társadalmi környezettel, természettel kapcsolatos információk tudatosítása, feldolgozása, rendszerezése.

- A gyermekeknél a sérülés-specifikus szempontok figyelembevétele a csoportszobában, a gyermekek által is látogatott helyiségekben segítik a munkafolyamatok problémamentes elsajátítását.

5.8. MOZGÁS

Mozgás: a szabad, spontán mozgás és a szervezett testnevelés olyan tervszerű, rendszeres ráhatás a szervezetre, amely a testgyakorlatok tudatos alkalmazásával a személyiség sokoldalú képzetését, a motoros képességek és a mozgáskészség kibontakozását, a mozgásműveltség fejlesztését szolgálják.

AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI

- Minden nap adjon lehetőséget a gyermekeknek a mozgás gyakorlására.
- Hetente egyszer szervezzen kötelező foglalkozást.
- A rendszeres mozgással az egészséges életvitel kialakítása.
- A gyermekek természetes mozgáskedvének megőrzése, a mozgás megszerettetése.
- A mozgástapasztalatok bővítése, sok gyakorlással a mozgáskészség alakítása.
- A testi képességek, fizikai erőnlét fejlesztése: ügyesség, testi erő, gyorsaság, állóképesség.
- Biztosítsa az egyéni sajátosságokhoz igazodó mozgások elsajátításának folyamatát.
- Vegye figyelembe a foglalkozások megtervezésénél a csoport általános fejlettségét, a fejlődés ütemét.
- Tartsa szem előtt, hogy a testnevelés legértékesebb anyagai a játékok.
- Működjön együtt a családdal a mozgás megszerettetésében.
- Ügyeljen a balesetek megelőzésére, azok elhárítására.
- Változatos eszközök és a gyermekek önálló, szabad mozgásának biztosításával tegye lehetővé, hogy a mindennapi testnevelés örömet jelentsen a gyermekek számára.
- Mutassa be a gyermekeknek a helyes mintát a pozitívumokat kiemelve, ösztönözze és biztassa az esztétikus, pontos mozgásra.
- Teremtsen alkalmat és tervezzen testnevelési foglalkozások során lábboltozat erősítő, speciális járás- és gimnasztikai gyakorlatokat.
- Fejlessze tovább a korábban kialakult kezdeményező kedvet, önállóságot, bátorságot, kitartást, egymás segítségét, az alkalmazkodó képességet.
- A mozgásos tevékenységekben használja gyakran a kéziszerkeket.

- Tudatosan tervezze az észlelés, az alaklítás, formaállandóság mozgás közbeni fejlesztését, a finommotorika alakítását és a szabályjáték gyakorlati alkalmazását.
- A gyermekek mozgáskoordinációja és egészsége érdekében tegye lehetővé a különböző sporttevékenységekben való részvételt.
- Szervezzen a szabadban minél több mozgásos tevékenységet, mely fokozza a gyermekek edzettségét, teherbíró képességét, segíti fizikai fejlődését.
- Mozgáson keresztül az értelmi struktúrák és a szociális képességek fejlesztése.

A GYERMEKEK TEVÉKENYSÉGEI

- természetes mozgásokat végeznek
- különböző terepeken gyakorolják a természetes és más mozgásokat
- egyszerű és összetett talajgyakorlatokat végeznek
- különböző tornaszereket használnak, rajtuk gyakorlatokat végeznek
- testnevelési játékokat játszanak
- egyéni-, csoportos-, sor és váltóversenyt játszanak az óvodapedagógus segítségével
- a természetes járást ütemes járással váltakoztatják
- talicskáznak
- egyensúlyoznak padmerevítő gerendán
- hátsó függőállásban lábmozgást végeznek
- 6-8 lépés nekifutással tetszés szerinti akadályt átugranak
- kislabdát dobnak távolba
- sportversenyen vesznek részt, úsznak

A GYERMEKEK FEJLŐDÉSÉNEK JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉN

- A gyermekek szeretnek mozogni, kitartóak a mozgásos játékokban.
- A gyermekek nagymozgása, finommozgása, egyensúlyészlelése, összerendezett mozgása kialakult.
- Ismerik az irányokat, tudnak térben tájékozódni.
- Betartják a szabályokat a különböző versenyjátékok, ügyességi játékok játszásakor.
- Tudnak ütemtartással járni, gimnasztikai gyakorlatokat esztétikusan végezni.
- Szeretnek futni, képesek 50-100 métert kocogni.
- Tudnak helyben labdát pattogatni.

SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYERMEKEK EGYÉNI, DIFFERENCIÁLT NEVELÉSE

A mozgás az idegrendszer érését, fejlődését, sérülésének a korrekcióját segíti elő.

- A kognitív funkciók terén a mozgásos játékok felidézésével fejlődik a gyermekek vizuális memóriája.
- A testrészek és téri irányok megismerésével, megnevezésével fejlődik térészlelésük, gyarapodik szókincsük.
- A megnevezett, látott és elvégzett cselekvések, mozgások elősegítik a különböző észlelési területek integrációját és a fogalomalkotás fejlődését.

6. FEJLESZTŐPEDAGÓGIAI TEVÉKENYSÉG

6.1. A FEJLESZTŐPEDAGÓGIA CÉLJA

Alapvető cél a gyermekek személyiségfejlődésének elérése oly módon, hogy minél egészségesebb, boldogabb, erkölcsösebb emberekké váljanak, pozitív énképpel rendelkezzenek.

Ezen alapvető céloknak alárendelve törekszik a fejlesztőpedagógia arra, hogy a gyermekek képességei minél jobban kifejlődjenek, a részképeség-zavarok, a figyelem-, viselkedészavarok, a későbbi tanulási tevékenységet megalapozó képességek zavarai megszűnjenek, vagy csökkenjenek, egészséges működésük feltételeinek biztosításával ellensúlyozásra kerüljenek.

A fejlesztőpedagógia célja tehát magában foglalja a prevenciót, a korrekciót, és a kompenzációt.

6.2. A FEJLESZTŐPEDAGÓGIAI TEVÉKENYSÉG ALAPELVEI

- A fejlesztő tevékenység a neuropszichológia, és a fejlődéslélektan eredményeire támaszkodva, a mozgás, és a pszichoszociális fejlődés kapcsolatának elismerésével, az óvodapedagógia elveinek érvényesítésével történik az óvodában.
- Integratív szemlélettel a genetikai meghatározottság, a tágabb környezet, a kultúrkör hatásait is figyelembe véve a beavatkozás lehetőségére koncentrálnak.
- Gyermekközpontúság jellemzi. Sokféle fejlesztő technika ismeretében határozza meg, hogy az egyes gyermeket aktuális állapotában éppen mivel lehet a legjobban segíteni, a fejlesztés egyéni fejlesztési terv alapján történik.

- Figyelemmel van arra a tényre, hogy a gyermekek egymástól is kapnak ösztönzést a legkülönbözőbb képességeik kifejlesztésére, így az egyéni fejlesztés mellett a gyermekpárokban, kis-, és nagyobb csoportokban rejlő fejlesztő hatásokat is érvényesíti.
- A fejlesztő tevékenység megértő, elfogadó, segítő attitűdöt feltételez mind a gyermek, mind a családok vonatkozásában. Nélkülözi a beidegződött szokásokat, előítéleteket, mint a gyermekek fejleszthetőségével kapcsolatos kishitűséget, vagy azt a káros előítéletet, hogy a szülőkkel nem lehet együttműködni.

6.3. A FEJLESZTŐPEDAGÓGUS FELADATAI

- A részképesség-zavarokkal, figyelem-, beilleszkedési és magatartászavarral, a későbbi tanulási tevékenységet megalapozó képességek zavaaraival küzdő gyermekek kiszűrése, aktuális fejlettségi szintjének meghatározása az óvoda minőségirányítási programjában jóváhagyott mérőeszközökkel.
- A kiszűrt gyermekek fejlődési körülményeinek részletes megismerése az óvodapedagógusok, és a szülők közreműködésével.
- Egyéni fejlesztési tervek készítése, a foglalkozások időrendi és tartalmi egyeztetése az óvoda logopédusával, pszichológusával, az utazó gyógypedagógussal, a gyermek óvodapedagógusaival.
- A kiszűrt gyermekek fejlődésének biztosítása, fejlesztése egyéni, páros, kiscsoportos formában.
- Pozitív érzelmi kapcsolat kialakítása a gyermekekkel. Egyéni érzelmi szükségleteinek megismerése, kielégítése, mindenkori aktuális állapotának figyelembevétele.
- A foglalkozások szervezésében, a módszerek megválasztásában az alábbi konkrét elvek érvényesítése: nyugodt, kellemes környezet biztosítása; érzelmi és értelmi motiváltság biztosítása; terhelhetőség és mozgásigény figyelembevétele; a játék, játékoság meghatározó szerepének érvényesítése; a gyermek napirendjében szereplő egyéb tevékenységek figyelembe vétele, alkalmazkodás a gyermek alapszükségleteihez.
- A gyermek fejlődésének tervszerű nyomon követése, írásos rögzítése.
- Folyamatos kapcsolattartás a családokkal, az óvodapedagógusokkal, az intézmény vezetőjével, a logopédussal, a pszichológussal, az utazó gyógypedagógussal. A kölcsönös tájékoztatás, és tapasztalatcsere lehetőségének biztosítása.

- Szükség esetén kapcsolatfelvétel, és kapcsolattartás különböző szakmák (gyermekpszichiáter, konduktor stb.) és intézmények (Nevelési Tanácsadó, szakértői bizottságok, gyermek - ideggondozó stb.) képviselőivel.
- Segítségnyújtás az óvodapedagógusoknak és a szülőknek a beiskolázás optimális időpontjának meghatározásában, a gyermek számára legmegfelelőbb iskolatípus kiválasztásában.

7. INKLUZÍV PEDAGÓGIA, INTEGRÁCIÓS NEVELÉS, DIFFERENCIÁLÁS

7.1. AZ INKLUZÍV PEDAGÓGIAI SZEMLÉLET ÉRVÉNYESÜLÉSE AZ ÓVODAI NEVELÉS FOLYAMATÁBAN

ELVEK

- A gyermekek alapvető joga, hogy sajátos szükségleteiknek, állapotuknak megfelelő segítséget kapjanak készségeik, képességeik kibontakoztatásához, személyiségük védelméhez, fejlesztéséhez.
- Minden gyermek más, minden gyermeket a maga szintje és képességei szerint szükséges nevelni, fejleszteni.
- Az inkluzív szemlélet az egyénre szabott pedagógiai gyakorlatban, folyamatos visszacsatolásban, nyomon követésben realizálódik.
- Az inkluzív szemlélet gyakorlatban történő kifejeződése, és eszköze: a differenciálás.
- A differenciálás segítségével a személyiség a maga útját bejárva képes fejlődni.
- Az óvodában nevelkedő minden gyermek számára biztosított, hogy a maga módján, a maga ütemében, a maga képességei szerint a lehető leginkább tudjon kibontakozni.
- A differenciálás érvényesül a célokban, a feladatokban, a munkaformákban, a módszerekben, az eszközökben, az elsajátítás idejében, tempójában.
- A differenciálás megtervezésnek kiindulópontja a gyermekek játékának megfigyelése, amely által a legkönnyebben megismerhető személyisége, kapcsolatai, társas magatartása, verbális képességei, gondolkodása, ismeretei, mozgása, stb.
- Az óvoda az inkluzív pedagógiai gyakorlat keretei között társadalmi, szociális, kulturális tényezőkből **(és sajátos nevelési igényből)** adódó integrációs gyakorlatot valósít meg.

7.2. HÁTRÁNYOS HELYZETŰ GYERMEKEK INTEGRÁCIÓJA

ELVEK

- Az óvoda kiemelt figyelemmel van a hátrányos és veszélyeztetett helyzetű gyermekek iránt, szorgalmazza, hogy rendszeresen járjanak óvodába, ahol szükségleteik kielégítése, gondozásuk biztosítottá válik.
- Az óvoda céljának tekinti a hátrányok csökkentését, a leszakadás megelőzését.
- Tevékenységével az esélyegyenlőség elvének érvényesítését szolgálja.
- Enyhíti, fékezi a társadalmi különbségek mechanikus leképeződését, átörökítését.
- Az óvoda megkülönbözteti az eltérő jellegű hátrányokat a hátrányokból adódó tünetek csökkentése legmegfelelőbb módszereinek megválasztásához.

FELADATOK

szociokulturális hátrány	ingerszegény környezet	érzelmi labilitás, elhanyagolt bánásmód
<p>A pedagógiai tapintat elemeinek érvényesítése a gyakorlatban: A gyermek és a szülő méltóságának tiszteletben tartása.</p> <p>A családtagok elfogadása, és felénk szakmai alázattal való közeledés.</p> <p>Figyelmes, tiszteletteljes, szakmailag kifogástalan színvonalú segítség,</p> <p>A gyermek érdekeinek szem előtt tartása.</p> <p>A szülői problémák jelzésének figyelembevétele.</p> <p>Toleranciával, empatikus magatartással partnerkapcsolat kialakítására törekvés a szülővel.</p> <p>A kisgyermek megnyerése az együttműködés érdekében.</p> <p>Személyes kapcsolatban, a gyermekhez igazított feladattal a kitartás növelése.</p> <p>A beilleszkedés fokozott előkészítése.</p> <p>A kisgyermek leválási nehézségének megértéssel történő elfogadása.</p> <p>A gyermekek kötődésének érdekében nagymértékű nyitottság közvetítése .</p> <p>Segítségkérés a gyermektől, a segítségnyújtás jól eső érzésének kifejezése.</p> <p>Lehetőségteremtés arra, hogy gyermekek alkothassanak szabályokat, a szabályok betartásának pozitív értékelése.</p> <p>Nevelési módszertani kultúra fejlesztése.</p>	<p>A gyermek megismerése, annak megfigyelése, hogy a gyermek mely ingereket, milyen módon és milyen mértékben képes felfogni.</p> <p>Az ingerkörnyezet egyes gyermekhez történő igazítása, a gyermekre gyakorolt hatásának nyomon követése, szükség esetén az ingerkörnyezet további alakítása.</p> <p>A gyermek számára legmegfelelőbb, legeredményesebb, egyéni és életkori sajátosságaihoz illeszkedő elfogadó, barátságos kulcsingerek kialakítása, gazdagítása.</p> <p>Gazdag, stimuláló ingerek alkalmazása az óvoda épületén belül (változatos színek, textúrák, gyerekek által készített rajzok, élményképek).</p> <p>Változatos helyek biztosítása a kisgyerek számára, hogy ugyanazt a tapasztalatot, ismeretet többféle helyzetben, módon, formában, színben, helyen szerezhesse meg.</p> <p>Személyes helyek biztosítása, amely lehetővé teszi a gyermekek számára, hogy kizárólag a sajátjuknak érezhessék, és területiális viselkedésüket gyakorolhassák.</p> <p>A gyermekek megismertetése a természet csodáival, a környezettel való viselkedés megalapozása.</p> <p>A teljes személyiség fejlődésének elősegítése.</p> <p>A nevelési módszertani kultúra fejlesztése.</p>	<p>Az óvoda alkalmazottaival együtt segítő-támogató körben áll a gyerekek körül a „bölcso szituáció”-nak megfelelően.</p> <p>Életkortól függetlenül ölbéli játékokat kezdeményezése a gyermekekkel.</p> <p>Amennyire csak lehetséges, a család és az óvoda által nyújtott minta közötti eltérés csökkentése.</p> <p>Amennyiben szükség van rá, javaslat megfogalmazása családterápiára, egyéni pszichoterápiára.</p> <p>A gyermekek érzelmi állapotainak követése, empatikus kapcsolatra, önvizsgálatra, személyre szabott útkeresésre ösztönzése.</p> <p>A nevelő, fejlesztő munka során törekvés arra, hogy a közös élmények örömet, érzelmi többletet a gyerekek átérezzék.</p> <p>Az elfogadás érzésének erősítése, a kötődő-szeretethez való képesség növelése.</p> <p>Minden kisgyerek számára a legoptimálisabb fejlődést biztosító érzelmi légkör, stabil személyes kapcsolat megteremtése, amely az óvodai életükhöz szükséges.</p> <p>A teljesíthetőségüket meg nem haladó elvárások támasztása a gyermekek felé.</p> <p>A tevékenységformák közül az egyes kisgyerek számára a megfelelőbb kiválasztása, ennek alapján teljesítményének értékelése, ezáltal a kompetenciaélmény növelése.</p> <p>A kisgyerekek igényeinek megfelelő lelki törődés, biztatás, megerősítés nyújtása minden gyermeknek.</p> <p>Az óvoda valamennyi alkalmazottjával együtt az érzelmi biztonság megteremtése a gyermekek számára</p> <p>A saját nevelési-módszertani kultúra fejlesztése.</p>

7.3. A ROMÁK INTEGRÁCIÓJA

CÉLOK

- Multikulturális szemlélet kialakítása, a multikulturális óvodai nevelés alapjainak megteremtése:
- Minden óvodás gyermek fejlesztésének az alapja a gyermek személyiségállapotának megismerése.
- A személyiségfejlesztéséhez az első interakciós tér, a szülői ház nevelési szokásainak, elvárásainak megismerése, és a vele való kapcsolat kiépítése, a nevelői hatások együttes hatásának kifejtése érdekében.
  - Minden óvodás gyermeknek egyenlő esélyt kell kapnia képességeinek maximális szintű fejlesztéséhez.
- Az óvodapedagógusok a multikulturális társadalom érték közvetítőiként szükséges hogy betöltsék nevelői hivatásukat.
- Az óvodának aktív szerepet kell vállalnia pedagógiai közvetlen és közvetett környezetében mindenfajta elnyomás megszüntetésében.
- Az óvodapedagógusoknak fel kell készülniük arra, hogy minden egyes óvodás gyermeket hatékonyan segítsenek hozzá a kompetenciataralmakhoz.
- A felkészülésnek arra a területre is ki kell térnie, hogy a hatékonyságot azoknál a gyerekeknél is el kell érni, akiknek a kultúrája megegyezik a sajátjával, de azoknál is, akiknél különbözik.
- Szükséges, hogy az óvodapedagógusok megismerkedjenek a sajátos roma hagyományokkal, szokásokkal, hogy megértsék a roma családok sajátos világát, az ott felnövő gyerekeket érő eltérő szociális hatásokat és ezek kapcsolatát a viselkedésükkel.

ELVEK

- **Humanizmus:**

- A közvetlen pedagógiai környezet, az óvodapedagógusok és az óvoda alkalmazotti köre, érzékenyen, nyitottan közeledik a roma családok gondjai, problémái felé.
- A méltóság, tisztelet kifejezése szempontjából nem teszünk különbséget gyerek és gyerek között.

- **Veleszületett méltóság és egyéni autonómia tisztelete:**

- A roma gyerekek roma mivoltának elismerése, megbecsülése.

- Egyenlő emberi méltóság kifejezésére törekszünk.
- A gyerekek értékességét egyediségükben, individualitásukban keressük.
- Az egyéni bánásmód elvének érvényesítését velük kapcsolatban is kötelezőnek tekintjük.
- Az emberi értékességüket elismerjük és fejlesztjük.
- **A kirekesztés, az előítéletes kiszorítottság megszüntetése:**
  - Az óvodai nevelés túlmutat az anyagcentrikusságon, és a gyerekcentrikusságot helyezi a középpontba, oly módon, hogy a gyerek szükségleteiből indul ki.
  - Az óvodai nevelés nem várja el a roma gyerekektől, hogy ők illeszkedjenek, alkalmazkodjanak a cél- és feladatrendszerünkhöz. Olyan célokat és feladatokat határoztunk meg, amelyek a roma gyerekek számára is teljesíthetők.
  - A kimunkált cél- és feladatrendszerünk a pedagógiai stratégiánk részét képezi, melynek megnyilvánulási formája a pedagógiai innováció, ezen belül a pedagógiai fejlesztés.
  - A roma kultúra nem romákkal történő megismertetésével csökkenteni kívánjuk a roma gyerekek testi, lelki, szociális előítéletekből származó kirekesztettség-érzését.
- **A társadalomba való teljes körű és hatékony befogadás és részvétel:**
  - Az alapelv érvényesítésére az óvodai nevelés komplex folyamatán belül kerül sor, ahol a „minden gyerek más” elve élő pedagógiai gyakorlat.
- **A különbözőség tisztelete:**
  - A különbözőség csak a normativitással együtt értelmezhető.
- **Esélyegyenlőség:**
  - Nem gondoljuk, hogy ugyanolyan tudástartalmat ugyanolyan módon kellene közvetítenünk minden roma gyereknek. Az óvodai nevelés tevékenységrendszerre lehetőséget teremt ahhoz, hogy egyénre szabottan történjen a nevelési területek tartalmi feldolgozása és a tapasztalati úton történő élményszerzés lehetőségeinek megszervezése. Azt viszont gondoljuk, hogy a tudástartalmakhoz való hozzájutás esélyét minden roma kisgyerek számára biztosítanunk kell.
  - A roma gyerek személyiségét is tisztelet, szeretet, megbecsülés és elfogadás övezi.
  - Az óvodai élet során számukra is biztosítjuk az óvó-védő, nevelő, személyiségfejlesztő funkciók érvényesülését.
  - A megfogalmazott alapelveink érvényesítése rájuk nézve is kötelességünk.
  - Az esélyeik javítása érdekében nem élünk a pozitív diszkrimináció lehetőségével, helyette a sajátos szükségleteik kielégítését érezzük magunkra nézve kötelezőnek.
  - Pedagógiai munkánk hatékony végzése során az egyenlőtlenségek felszámolására törekszünk.
- **A gyermekek fejlődésben lévő készségeinek tiszteletben tartása:**

-A fejlődő személyiség fejlesztése mély pedagógiai alázatot, tapintatot, állhatatosságot, pedagógiai, pszichológiai felkészültséget; pedagógiai optimizmust igényel.

-A lassabban fejlődő gyerekek más érési szintet mutatnak. Tudásukat, attitűdjüket, képességeiket saját kereteiken belül megfelelő szintre emeljük. Minden gyerek másként eredményes az egyéni haladásban.

• **A tudáshoz való jog**

-Az elvek megfogalmazásán túl, a roma gyerekeket a tudáshoz mint a kompetencia egyik összetevőjéhez kívánjuk juttatni. Az óvodai nevelés tevékenységrendszerében olyan tudástartalmakból áll, amelyek felszámolják a nem kompatibilis előzetes ismereteket, új ismereteket emelnek be a nevelési-oktatási folyamatba, konvertálhatók az iskolai oktató munkába.

FELADATOK

- A védőnővel való intenzívebb kapcsolat kiépítése: a védőnővel kapcsolatos bizalmas, együttműködési tapasztalatok felhasználása a kapcsolatteremtésben.
- Az óvodapedagógus és a szülők közötti kommunikáció fejlesztése: tervezett, tudatos, kezdeményező kommunikáció megvalósítása.
- A kapcsolat felvétele és kialakítása során szükséges figyelembe venni a cigány családok kommunikációs jellemzőit, gyermeknevelési szokásait, és nevelési jellemzőit.
- Az előítélet-mentes pedagógiai környezet kialakítása.
- - A képességfejlesztő tevékenység differenciált tervezése, szervezése során lehetővé kell tenni a cigánygyermek gondolataikat oly módon fogalmazhatják meg, ahogyan számukra az leginkább kifejező, akár saját nyelvükön is.
- - A művészeti tevékenységekben tág teret kell engedni kreativitásuknak, sajátos élményeik kifejeződésének
- A családi nevelési környezet, és az óvodai pedagógiai környezet közös pontjainak megkeresése, tudatosítása a saját pedagógiai gyakorlatban, és közvetítése a családok felé.
- **Viselkedésmodifikáció alkalmazása:**
  - A gyermekek sajátosságai közül a jó elemek kiemelése, ezen elemek terén elért eredményeiket, sikereik felhasználása a kevésbé sikeres területek fejlesztésében.
  - Érzelmeik mozgósítása, melynek leghatékonyabb eszköze a társak előtti pozitív megerősítés.
  - Helyes viselkedésmintákat kell kialakítanunk a kudarc, az ellenvélemény, a bírálat elviselésére, szem előtt tartva, hogy rendkívül nehezen viselik a megszegyenülést.

7.4. SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYERMEKEK INTEGRÁCIÓJA

A közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvény 86.§(1) – (2) bekezdése szerint a községi, városi, a fővárosi és a megyei jogú városi önkormányzat köteles gondoskodni a sajátos nevelési igényű gyermekek ellátásáról, amennyiben azok a többi gyermekkel együtt nevelhetők.

Sajátos nevelési igényű gyermek

A közoktatásról szóló törvény 121.§(29) bekezdése szerint sajátos nevelési igényű gyermek: az a gyermek, aki a szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleménye alapján:

- testi, érzékszervi, értelmi, beszéd fogyatékos, autista
- több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos
- a megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének – organikus okra visszavezethető, vagy organikus okra vissza nem vezethető – tartós és súlyos rendellenességével küzd.

Óvodánkban a sajátos nevelési igényű gyermekek felvétele az Alapító Okiratban meghatározottak alapján, a Szakértői és Rehabilitációs Bizottság javaslatára, óvodánk kijelölése alapján történik.

CÉLOK

- Az inklúzív, befogadó pedagógia kialakítására való törekvés, mely kihat a nevelési programra, eljárásokra, módszerekre, óvodapedagógus szemléletére.
- Differenciálásra épülő nevelés, lényeges az ismeretek kiválasztása.
- A különbözőség figyelembevételével az optimális terhelés biztosítása.
- Kiemelt figyelmet fordítani az érzelmi, akarati és szociális képességek, készségek fejlesztésére.
- A pedagógiai munkában érvényesüljön a tudatosság, az ismeretek egymásra építése, fokozatosság, kislépésben való haladás.
- Az együttnevelés folyamatossága – fejlesztőpedagógus, gyógypedagógus, óvodapedagógusok, dajkák, külső szakemberek közreműködésével.
- Építeni a szülők segítségére, amely elengedhetetlen a gyermek fejlesztésében, beilleszkedésében – támogató szülői közösség alakuljon ki az óvodán belül.
- Befogadó gyermekközösség kialakítása.

- Élménydús tapasztalatok által és tevékenységeken keresztül a gyermekek személyisége a lehetőségekhez képest fejlődjön, és az iskolai életre éretté váljanak.

ELVEK

- Elfogadó környezet biztosítása.
- Az elvárásoknak a súlyosság mértékéhez, valamint a gyermek fejlődési üteméhez való igazítása.
- Annak belátása, hogy a gyermek kiemelkedő tevékenységre is képes lehet.
- Kiemelt figyelmet kell fordítani az alkalmazkodó készség, akaraterő, önállóságra törekvés, együttműködő készség terén való segítségnyújtásra.
- Csoportos, kiscsoportos, egyéni formában különböző technikák, terápiák alkalmazásával való segítségadás.
- A kompenzációs lehetőségek körének bővítése a nem vagy kevésbé sérült funkciók differenciáltabb működésének tudatos fejlesztésével.
- A diagnózisra építő sokoldalú képességfejlesztés.
- A fejlesztést csak komplex kivizsgálás után szabad megkezdeni, amennyiben részesült a gyermek korai fejlesztésben, a korai fejlesztésre kell építeni.
- A sérült funkciók miatt biztosítani kell a folyamatos stimulációt és kondicionálást, a fejlesztés folyamatosságát, rendszerességét és a kiszámíthatóságát.
- A pedagógus türelmes, nyugodt, érzelmi támaszt biztosító habitusa elengedhetetlen.
- Az ismeretnyújtás fokozatainak kis lépésekben való lebontása, tervezése és végrehajtása.
- Cselekvésbe ágyazott gondolkodás figyelembevétel.
- Kellő idő, alkalom, vagyis a munkához való időtöbblet biztosítása.
- Nagy mennyiségű változatos ingerek (taktilis, mozgásos, látási, hallási) biztosítása a tapasztalati és ismeretkör bővítése érdekében.
- Az alapmozgások kialakítása, fejlesztése.
- Szociális készségek fejlesztése.
- Az önkiszolgálás fejlesztése.
- A kognitív funkciók fejlesztése.
- Az adekvát játékhasználat elősegítése.
- A változatosság biztosítása (ugyanazon funkció változatos módon való gyakoroltatása).

- Tudatos önállóságra nevelés.
- Egyéni adottságokhoz alkalmazkodó bánásmód, differenciált fejlesztés.
- Az eltérő terhelhetőség figyelembevétele.
- A fejlesztés folyamata a szakemberek csoportmunkájával, a gyermekekre vonatkozó tapasztalatok rendszeres megbeszélésével.

FELADATOK

- Az óvodai nevelőmunka során figyelemmel kell lennie arra, hogy:
  - a sérült kisgyermek harmonikus személyiségfejlődését az elfogadó, az eredményeket értékelő környezet segíti,
  - a gyermek iránti elvárást fogyatékoságának jellege, súlyosságának mértéke határozza meg,
  - terhelhetőségét biológiai állapota, esetleges társuló fogyatékosága, személyiségjegyei befolyásolják.
- Együttműködik a szakemberekkel, a fejlesztőpedagógus, a gyógypedagógus iránymutatóit, javaslatát beépíti a pedagógiai folyamatokba.
- Egyéni fejlesztési tervet készít, egy-egy nevelési helyzet problémamegoldásához alternatívákat keres.
- Alkalmazkodik az eltérő képességekhez az eltérő viselkedéshez.
- A kompenzációs lehetőségek körét bővíti a nem, vagy kevésbé sérült funkciók differenciáltabb működésének tudatos fejlesztésével.
- Annak felismerése, hogy a sajátos nevelési igényű kisgyermek egyes területeken kiemelkedő teljesítményre is képes.
- A sérülés – specifikus módszereket, technikákat szakszerűen megválasztja és alkalmazza, a gyermek fejlődésének elemzése alapján – szükség esetén – eljárásait megváltoztatja.
- Az egyéni szükségletekhez igazodóan speciális segédeszközöket használ, a segédeszközöket elfogadtatja, azok következetes használatára és megóvására nevel.
- Rugalmas szervezeti keretek kialakítása a sajátos nevelési igényű gyermekek egyéni foglalkoztatásának megvalósulásához.
- Az óvoda pedagógusai, dajkái és a szülők megfelelő tájékoztatása a sajátos nevelési igényű gyermekek befogadására.

- A gyermekek nevelésében, fejlesztésében részt vevő szakemberek(óvodapedagógus, fejlesztőpedagógus, gyógypedagógus, pszichológus, szakszolgálatok, dajka, gyermekorvos, védőnő) rendszeresen működjenek együtt.
- Az óvodapedagógusok, óvodavezető, fejlesztőpedagógus, logopédus, pszichológus, gyógypedagógus minden évben kétszer tartson közös megbeszélést a fejlesztés feladatairól, fejlődés eredményeiről.

Autista, autisztikus gyermek nevelésével kapcsolatos feladatok:

- A jó értelmi képességekkel rendelkező, jól beszélő autisztikus kisgyermek számára a kommunikációs, szociális és kognitív habilitációs terápia az óvodai nevelés elsődleges feladata.
- A szülővel való együttműködésben az egész évben töltött idő használandó fejlesztésre.
- A fejlesztések során szükséges az intenzív, jól strukturált és a meglévő töredékkészségek használata, az egyéni motiváció megteremtése, a speciálisan a gyermek szükségleteihez alkalmazkodó módszerek alkalmazása.
- A fejlődési szint és szociális alkalmazkodás követése egyéni tervekkel történik, speciális eszközök és módszerek használatával, egyéni fejlesztési helyzetben megalapozva.
- A fejlesztéshez, az óvodai környezet megfelelő kialakításához speciális módszerekben képzett szakember vagy fejlesztő asszisztens jelenléte szükséges.

Autista, autisztikus gyermek neveléséhez szükséges környezet, eszközök:

- A NAPIREND kialakításával segítségnyújtás a tevékenységek térbeli és időbeli megszervezésében: az a cél, hogy a gyermek érthető információt kapjon arról, hogy mikor mit kell vagy lehet csinálni, hol történik az adott tevékenység, mennyi ideig tart, mi lesz a következő tevékenység, hogyan kell a tevékenységet elkezdni, illetve befejezni.
- Az óvodai CSOPORTSZOBA kialakítása: egy – egy tevékenységnek állandó, lehetőleg elkülönült helyszíne legyen.
- ÖNÁPOLÁS, ÖNKISZOLGÁLÁSSal kapcsolatos készségek tanítása vizuális támogatással.
- JÁTÉK: amennyiben nem tud a körülötte lévő játékokkal játszani, vizuális segítséget (pl. rajzolt minta) nyújtunk számára.

- **ÖNÁLLÓ MUNKAVÉGZÉS:** ezeket a feladatokat egyéni helyzetben, egyéni foglalkozás keretében végezzük.
- **VISELKEDÉSI SZABÁLYOK:** A viselkedés módosítására irányuló rajzolt kérések. A látható forma segíti a gyermeket, hogy ne terelődjön el a figyelme a helyes viselkedésről. Segítségükkel kialakíthatjuk és megerősíthetjük a helyes magatartási módokat.

A FEJLESZTÉS VÁRHATÓ EREDMÉNYEI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE

- Fokozatosan szoknak hozzá az óvodai elvárásokhoz: utánzási vágy, a belső folyamatok tudatossá válása, önálló étkezése, kézmozdulatok biztossá válása.
- Sikerkritériumnak a gyermekek beilleszkedése, fejlődése, az együtt haladás lehetősége tekinthető.
- A fejlesztés fő célja az egészséges, harmonikus személyiség, a beilleszkedéshez szükséges testi, szociális és értelmi érettség kialakítása.
- Önmagához mért együtt haladás képessége.
- Csoportba való szocializálódás kialakulása.
- Alkalmassá válják a gyermek a számára megfelelő iskolai fokozatra történő átlépésre.

A SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYERMEKEK FEJLESZTÉSÉNEK DOKUMENTUMAI

- A tanulási képességet vizsgáló szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleménye.
- Óvodai felvételi és mulasztási napló, mely tartalmazza a gyerekekről készült szakvéleményt kiállító szakértői és rehabilitációs bizottság nevét, címét, a szakvélemény számát és kiállításának keltét, valamint a felülvizsgálat időpontját.
- Jelentés a szakértői és rehabilitációs bizottság részére minden év június 30-ig azoknak a gyermekeknek a nevével – a bizottsági szakvélemény számával együtt – akiknek felülvizsgálata a következő nevelési évben esedékes.
- Óvodai csoportnapló, mely tartalmazza az óvodapedagógus feljegyzéseit.
- Egyéni fejlődési napló, egyéni fejlesztési tervek.

8. AZ ÓVODA ÉS A CSALÁD

Óvodánk a családdal együtt, azt kiegészítve szolgálja a gyermekek fejlődését. A család és az óvoda között szimmetrikus kapcsolat van. A szülő tud legtöbbet a gyermekéről, ő ismeri a legjobban gyermeke igényeit, szükségleteit, viszont az óvodapedagógusnak van olyan szaktudása és olyan korosztályi tapasztalata, mely alapján hathatós segítséget tud nyújtani a gyermekek fejlesztéséhez. Korrekt partneri együttműködésünk elengedhetetlen a gyermekek harmonikus fejlesztése érdekében.

8.1. AZ EGYÜTTMŰKÖDÉS ELVEI

- A nevelésben az óvoda elismeri a család elsődlegességét, tiszteli a szülőt, elfogadó partneri szerepet tölt be az együttnevelésben.
- A család a szocializáció első színtere.
- A szülőknek jogaik és kötelezettségeik vannak gyermekük gondozásában, nevelésében, fejlesztésében, iskolássá alkalmassá tételében.
- A gyermek nevelése a család joga és kötelessége az óvoda kiegészítő, segítő szerepet tölt be.
- Az óvoda szerepet vállal a családi nevelés erősítésében.
- A család és az óvoda kapcsolata a pedagógiai hatások forrása. Alapvető feltétel a kölcsönös tisztelet és bizalom.
- A nevelőközösség alapelvnek tekinti a gyermek szeretetét, tiszteletét, elfogadását, fejleszthetőségét, máságának értéként való kezelését.
- Az óvodapedagógus megértő, türelmes, érzelmileg elfogadó partneri szerepet tölt be az együttnevelésben.
- Az óvoda minden dolgozójával szemben egységes követelmény és elvárás, hogy előítéletektől mentesen közeledjen a családokhoz.
- Az óvodapedagógus fogadja el a szülőt még akkor is, ha a gyermeknevelésben hiányosságokat tapasztal.

- Kapcsolatában éreztesse az őszinte "odafordulást", az empátiát és segítőkész szándékát, amíg a szülő ezt képes elfogadni. A kapcsolat épüljön a tapintatra és mélyüljön el a közös programok együttes tevékenységei alkalmával.
- Nem avatkozunk bele a család érzelmi életének pillanatnyi zavarába.
- Rugalmasan, az értékeinkhez, a vállalt küldetésünkhöz igazítva kezeljük a szülők elvárásait.
- Az óvoda családias lehet, de nem válhat a gyermek családjává.

8.2 AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI

- Elsődleges feladatunk a személyes kapcsolat kialakítása a szülőkkel.
- Az óvodapedagógusok szakszerűen segítik a szülőket a gyermeknevelésben, ezzel elősegítik a gyermekük iránti felelősségérzet növekedését.
- Az óvodai nevelésben megteremtjük a feltételeit a családok szocializációs különbségeiből adódó hátrányok kompenzálásának.
- Az óvoda kezdeményezi majd tudatosan tervezi a közös nevelés érdekében, a bizalomra épülő kapcsolattartást a szülőkkel.
- Tapintatosan segítse a családi nevelést.
- Amennyiben a család nem képes betölteni a társadalmi normák által meghatározott funkcióját, abban az esetben az óvoda feladata a családgondozás által a meglévő funkciók megtámasztása, további szakmai támaszrendszer kiépítése (segítők bevonása).
- Az óvodai szocializációs *folyamat* tervezésénél a bemeneti szinthez képest differenciáltan, a fokozatosság elvére támaszkodva határozzuk meg feladatainkat.
- Tervezőmunkánkban a specifikus célok, feladatok, módszerek, eszközök, ellenőrzések, értékelések megfogalmazása, harmonizálása szükséges.
- Gondoskodjék a folyamatos információcseréről és a rendszeres közös programokról.
- Tudjuk, hogy a szülőhöz a gyermekén keresztül vezet az út.
- A tudomásunkra hozott vagy jutott információkat bizalmasan kezeljük.
- Rendszeresen tájékoztatjuk a szülőket nevelési elképzeléseinkről, eredményeinkről.
- A gyerekeket érintő fontos kérdésekben kikérjük a szülők véleményét és bevonjuk őket a döntéshozatalba.
- A hagyományos kapcsolattartási formák felajánlása mellett törekedni kell új, a szülői igényekhez igazodó lehetőségek keresésére.

- Folyamatosan mérje a kapcsolattartás formáira, tartalmára vonatkozó szülői elégedettséget. Az eredményeket a kapcsolattartási formák kiszélesítésében és mélyítésében használja fel.
- Az óvodapedagógus ismerje meg a családok eltérő nevelési szokásait.
- Az óvoda törekedjen az eltérő nevelési igények közelítésére.
- Pozitív attitűddel, befogadjuk, elfogadjuk, megértjük a szülőket. Csak ebből a pozícióból lehet az együttműködést elindítani a hiányosságok korrigálása érdekében.

Befogadás folyamata	
lépései	feladata, tartalma
- tavaszi játszódélután az óvodába készülő gyermekek családjai számára - tájékoztató szülői értekezlet a beiratkozás előtt - egyéni beszélgetés érdeklődő szülőkkel	- az óvoda megismertetése, bemutatása - betekintés az óvoda életébe - bizalmi kapcsolat megalapozása
- óvodai beiratkozás	- tájékoztatás, az óvoda bemutatása
- „0” szülői értekezlet	- a gyermekek csoportba osztása, házirend, szokás- szabályrendszer ismertetése - anyás befogadás ismertetése - tájékoztatás az integrációról
- családlátogatás	- a családok igénye, együttműködése alapján - ismerkedés, barátkozás - bizalmi, együttműködő, odaforduló kapcsolat kialakítása
- évnyitó családi délután	- ismerkedés, beszélgetés - gyermekműsor szervezése
- „anyás” befogadás	- az újonnan érkező gyermekek óvodakezdésének segítése egy családtag személyes részvételével - időtartama 2 hét, egyéni igények szerint
- befogadás időszaka	- elfogadó légkör megteremtése a csoportban - az óvodai csoportba járó gyermekek felkészítése az új gyermekek fogadására

8.3. A KAPCSOLATTARTÁS FORMÁI

- szülői értekezletek (tájékoztató, évnyitó, ismerkedő, speciális témájú)
- családlátogatás
- "anyás" befogadás
- napi kapcsolattartás
- fogadóóra
- az óvoda és a család közös rendezvényei, programjai
- az óvoda honlapjának folyamatos frissítése

8.4. EGYÜTTMŰKÖDÉS A SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYERMEKEK CSALÁDJÁVAL

Az óvoda a „segítő” szerepét tölti be, az első olyan közösség, ahol a gyermek a családon kívül folytatja szocializálódását, de a szülőknek is ismerkedési lehetőséget biztosít más szülőtársakkal.

Az óvodapedagógus feladata:

- A szülővel olyan kapcsolat kiépítése, hogy a szülő érezze, az óvodában minden a gyermeke fejlődése érdekében történik.
- A szülő bizalmának a megnyerése elsődleges, a gyermekkel kapcsolatos gondjait ossza meg a nevelővel, a gyermek érdekében kötelessége a megfelelő tájékoztatást megadni az óvodapedagógusok számára.
- A szülő érezze a felé forduló empátiát, segítőkészséget.

A szülő kötelessége:

- Aktívan működjön közre a gyermeke fejlesztésében, biztosítsa a gyermek fejlesztő foglalkozáson való részvételét.

9. ÓVODA – ISKOLA ÁTMENET

Óvodánk, a Kőbányai Kada Mihály Általános Iskolával alakította ki a legközvetlenebb kapcsolatot, hogy a gyermekek zavartalan iskolakezdését ezáltal is elősegítse.

9.1. AZ ISKOLAI ÉLET MEGKEZDÉSÉNEK TÁMOGATÁSÁNAK ELVEI

- Az óvoda az iskolába lépés lélektanának ismeretében tervezi meg feladatait.
- Megfogalmazza az általános iskolai alkalmasság feltételeit a biológiai, pszichológiai, szociális alkalmasság tekintetében.
- Segíti a szülőket az iskolára készsége feladatainak megvalósításában.

9.2. AZ ÓVODA FELADATAI

Az óvoda alapfeladatának tekinti a gyermekek iskolára alkalmassá tételét.

Az óvoda a nevelés folyamatában megcélozza a tanulás alapkészségeinek megalapozását az alábbi képességterületeken: szociális képességek, értelmi képességek, verbális képességek, testi képességek.

Az iskolára alkalmassá tétel folyamatában érvényesíti az alábbiakat:

- A feladat folyamat jellegű, a gyermek óvodába fogadásával veszi kezdetét.
- A 3-7 éves életszakasz feladatainak megoldása az életkori és egyéni sajátosságokból kiindulva, a gyermekek ismeretében történik úgy, hogy előkészíti a következő életszakaszt.
- A gyermek adottságainak, képességeinek, készségeinek figyelembevételével kerül megtervezésre a gyermekek fejlesztési programja.
- Az érés és a tanulás együtt alkotják a fejlődést.
- A célirányos fejlesztés a gyermek érési folyamatainak, és a pszichikus fejlődési jellemzőik figyelembe vételével történik.
- A fejlesztés során prioritást élvez a gyermek elemi szükségleteinek kielégítése, a játék feltételeinek biztosítása és a mozgás elsődlegessége.

Feladatok az átmenet megkönnyítése érdekében

- Az iskola alapidokumentumainak, az alapozó szakasz moduljainak, készség-képességfejlesztési feladatainak megismerése.
- A kompetencia alapú óvodai programcsomag gyakorlati programelemeinek alkalmazása az alapozó szakasz előkészítéséhez.

- Szakmai együttműködés kezdeményezése a tanítókkal a nevelés folyamatosságának biztosítása érdekében.
- Az iskola pedagógusainak segítése a kezdő szakasz pedagógiai, pszichológiai kidolgozásában.
- Tanítók fogadása az óvoda személyiség-képességfejlesztő tevékenységének megismertetése érdekében.
- Hospitálás iskolai órákon.
- A gyermekek előkészítése az iskolai látogatásra.
- Iskolalátogatás a gyermekcsoporttal.
- A gyermekek meglátogatása az iskolában.
- Felelősségteljes, szakmailag kompetens döntéshozatal az egyes gyermek iskolai alkalmasságról.
- Információs segítségnyújtás a szülőknek az iskolára való alkalmasságról.

9.3. AZ ISKOLAI ALKALMASSÁG

Az iskolaérettség, az iskolai életre való felkészültség kritériumai:

TESTI, SZOMATIKUS ÉRETTSÉG

- A testileg egészségesen fejlődő gyermekek 6 éves koruk körül jussanak el az első alakváltozáshoz: fogváltás, testarányok változása.
- Testük legyen arányosan fejlett, teherbíró: táskák cipelése, valamint az iskolapadban való egész napos ülés miatt.
- Mozgásuk összerendezettebb, harmonikusabb.
- Erőteljesen fejlődik a mozgáskoordináció és a finommotorika. A kifinomult, koordinált kézmozgásnak az írás elsajátításában van kiemelkedő szerepe.
- Mozgásuk, viselkedésük, testi szükségleteik kielégítését legyenek képesek szándékosan irányítani.

PSZICHÉS ÉRETTSÉG

- A lelkiileg egészségesen fejlődő gyermekek az óvodáskor végére megújult érdeklődésükkel álljanak készen az iskolába lépésre.
- A tanuláshoz szükséges képességeik folyamatosan fejlődnek.

- Érzékelésük, észlelésük tovább differenciálódik.
- Az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama.
- Megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele.
- A cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.
- Érthetően, folyamatosan kommunikálnak, beszélnek. Gondolataikat, érzelmeiket mások számára érthető formában, életkoruknak megfelelő tempóban és hangsúllyal tudják kifejezni. Minden szófajt használnak. Különböző mondatszerkezeteket, mondatfajtaikat alkotnak. Tisztán ejtik a magán és mássalhangzókat. Végig tudják hallgatni és megértik mások beszédét.
- Elemi ismeretekkel rendelkeznek önmagukról és környezetükről. Tudják nevüket, lakcímüket, szüleik foglalkozását, felismerik a napszakokat. Ismerik és a gyakorlatban alkalmazzák a gyalogos közlekedés alapvető szabályait. Ismerik szűkebb lakóhelyüket, a környezetükben élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét.
- Felismerik az öltözködés és az időjárás összefüggéseit. Ismerik a viselkedés alapvető szabályait. Elemi mennyiségi ismereteik vannak.

SZOCIÁLIS ÉRETTSÉG

- Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolára.
- A szociálisan érett gyermekek készen állnak az iskolai élet és a tanító elfogadására, képesek a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőtellel és gyermektársakkal, amennyiben az iskolai légkör ezt lehetővé teszi.
- Egyre több szabályhoz tudnak alkalmazkodni. Késleltetni tudják szükségleteik kielégítését. Feladattudatuk kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb elvégzésében nyilvánul meg. Kitartásuknak, munkatempójuknak, önállóságuknak, önfegyelmüknek alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.

A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és óvodai nevelésünk eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai munkához, az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet. Belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben az

óvodásból iskolássá érik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembevételével mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.

A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető el a fentiekben leírt fejlettségi szint.

10.TEHETSÉGGONDOZÁS

A tehetség korai felismerése és speciális gondozása a kibontakozás és akadálytalan fejlődés legfontosabb feltétele. A korai felismerés nem feltétlenül a gyermek életkorára, hanem a tehetség megjelenésének időpontjára is vonatkozik.

A tehetség az a veleszületett adottságokra épülő, sok gyakorlással, céltudatos fejlesztéssel segítséggel kibontakoztatott képesség, mely közben a gyermek egy, vagy több területen az átlagosat messze túlhaladó teljesítményeket tud létrehozni. (Harsányi 1988) Az óvodáskorban a tehetség remény ígéret, hajlam. A tehetség felismerhető a gyermekek kreatív megnyilvánulásaiban, átlagon felüli kognitív képességeiben, átlagot meghaladó speciális képességeiben, feladat iránti elkötelezettségében.

CÉLOK

- A tehetségígéretes gyermekek további gondozása óvodai programok keretében.
- Az óvodáskori alapozó szakaszban óvodai programunkba beépítve a speciális képességek fejlődési lehetőségének biztosítása a játék elsődlegességének hangsúlyozásával.
- Kötelességünk, hogy segítsük őket a továbbfejlődésben, tovább erősítsük erős oldalukat, fejlesszük gyenge területeiket, (melyek a fejlődését megnehezítik)
- Olyan légkört alakítsunk ki a gyermekek körül, amely őket elfogadja, és személyiségüknek fejlődését segíti. Szeretetteljes légkörben képességeink felfokozódnak. Szeretettel nyelveink: minőségi idő, elismerő szavak, ajándékozás, testbeszéd, testi érintés, szívességek.

ALAPELVEK

- A család mentalitását tiszteletben tartva segítjük a gyermek egészséges testi, lelki, szellemi fejlődését.
- Érvényt szerzünk a gyermeki jogoknak.
- Az óvónő egész nevelőmunkáját áthatja a gyermekek egyéni különbségének tiszteletben tartása, a szereteten, őszinte érdeklődésen, másság elfogadásán alapuló magatartás, a nagyfokú tolerancia.

- A helyi környezet értékeinek megtartása, hagyományainak ápolása.
- Minden gyermeket megillet a differenciált egyéni bánásmód, amely szükséges a személyes, bensőséges kapcsolat kialakításához, ezáltal egyenlő esélyeket biztosít a gyermek számára a fejlődéshez.

Tehetséggondozás alapelvei:

- az óvoda és a család kölcsönös kapcsolatának elve
- az egyéni különbségekre való odafigyelés, az egyéniség tiszteletben tartásának elve
- folyamatosan segíteni a kíváncsiság kielégítését, gazdagítását, erőltetés, presszionálás nélkül
- vegyék figyelembe a helyi értékeket, szokásokat, hagyományokat a munka során

10.1. Az óvodában megmutatkozó speciális tehetségterületek:

- Képzőművészeti, vizuális,
- Zenei,
- Matematikai,
- Szociális területen tehetséget mutató.

10.2. Feladatok:

- Tehetségígéretet mutató gyermekek azonosítása
- Csoporton belül és tehetséggondozó műhelyekben komplex fejlesztés megvalósítása,
- Gyermekek erős és gyenge oldalának fejlesztése, kibontakoztatása.
- Élményszerző, gazdagító programok szervezése.
- Intézményen belül, a tehetséget mutató gyermekek fejlődésének nyomon követése
- Együttműködés a tehetségígéretet fejlesztésében közreműködő szakemberekkel.
- Szülőkkel való együttműködő kapcsolat kialakítása.
- Tehetségígéretet mutató gyermekek megfelelő iskolába való irányítása

10.3. A tehetséggondozó pedagógus tulajdonságai:

- Nyitott, elfogadó, innovatív attitűd
- Kreatív
- Széles érdeklődési kör
- Ambiciózus
- Alkalmazkodó
- Empatikus

- Önkritikus
- Rugalmas
- Lelkes
- Jó szervező
- Toleráns

10.4. Szülők bevonása a tehetséggondozásba:

- Nyílt, őszinte tájékoztatás
- Szülők megnyerése
- Tanácsadás, támogatás
- Gyermek fejlődésének közös megbeszélése, értékelése
- Igény szerinti közös programok szervezése
- Iskolaválasztás segítése

10.5. Együttműködés szakemberekkel, kollégákkal:

Folyamatos konzultáció:

- Óvodavezetővel
- Fejlesztőpedagógussal
- Pszichológussal
- Logopédussal
- Pedagógiai asszisztenssel
- Dajkával

10.6. Alkalmazott módszerek:

- Egyéni differenciálás
- Projekt módszer
- Adaptív pedagógia
- Kompetenciafejlesztés
- Kooperatív pedagógia elemei
- Gazdagító programok

10.6. Tehetségefejlesztést támogató programok

Óvodai csoportjainkban a tehetséggondozás a napi tevékenységbe ágyazva, mikrocsoportos, kreativitást fejlesztő tevékenységek keretében valósul meg.

A gyermekek tehetségműhelyekben tevékenykedhetnek az előzetes felmérések, tehetségszűrés alapján.

10.6.1. Csoportban:

- Sokféle lehetőséget és eszközt biztosítunk az általános és speciális képességek komplex fejlesztésére, ill. a kreativitás kibontakoztatásához és fejlesztéséhez.
- Megteremtjük a szabadjáték feltételeit.
- Segítjük a gyermek szociális érzékenységének, önismeretének fejlődését, teret engedünk önki-fejező és önérvényesítő törekvéseinek.
- Igyekszünk elérni, hogy a csoport tagjai figyeljenek egymásra, legyenek képesek beleélni magukat társaik helyzetébe.
- Az óvoda dolgozóinak közössége /hangsúlyosabban a csoportban együtt dolgozók/ azonos pedagógiai elveket, nézeteket vall /egységes szemlélet/.
- Fontos számunkra, hogy együttműködő, empatikus, elfogadó kapcsolat alakuljon ki a gyerek-gyerek, gyerek-szülő, gyerek-óvodapedagógus, óvodapedagógus-szülő között.
- Az egyéni fejlettségmérő lapokon minden gyermekről félévente, illetve szükség szerint feljegyzéseket írunk megfigyelések és tapasztalatok alapján. A gyermekek tehetségműhelyben való részvételét is jelöljük.
- Csoportnaplókban a megfigyelések, tapasztalatok, valamint a tulajdonságlista segítségével azonosítjuk, dokumentáljuk azokat a gyermekeket, akik több tehetségjellemezővel rendelkeznek.
- A tehetségigéret azonosítása, tehetséggondozó műhelyekbe való beválogatása összetett és felelősségteljes feladat. A ki nem bontakozott szunnyadó tehetség rejtőzködik, gyakran ezért is nehéz felismerni. Ennek érdekében, rendszeresen szakmai megbeszélés keretében összevetjük megfigyeléseinket az alul teljesítő gyermekekről, melynek alapja a tehetséggondozó műhelyekben és a csoportokban nyújtott teljesítmény, valamint az óvodai nevelést segítő szakemberek (logopédus, pszichológus, fejlesztőpedagógus) megfigyelései, tapasztalatai.
- Az átlagosnál magasabb képességű gyermekekről „tehetség útlevelet” készítünk, melyben óvodai életútjának nyomon követését rögzítjük.

10.6.2. Műhelyekben:

A tehetség műhelyeket az óvoda éves munkatervében határozza meg a nevelőtestület.

A tehetségműhelyek tematikus terveit területenként dokumentáljuk, melyben megjelennek a témák, feladatok, és a foglalkozások értékelése, tapasztalatai. Lehetőség van a témákhoz kapcsolódó tevékenységek rugalmas kezelésére, ötletekkel való kibővítésére.

A műhelyvezetők a munka folyamán szerzett tapasztalataikat rendszeresen megosztják a többi

pedagógussal.

10.6.3. Egyéb óvodai és óvodán kívüli program szervezése

- Tapasztalatszerzéshez sokféle lehetőség (pl. élményszerző program) biztosítása
- Kerületi sportvetélkedőkön való részvétel
- Rajzversenyekre nevezük a gyermekeink munkáit
- Különböző rendezvényeinken fellépnek az önként, örömmel szereplő gyermekek.
- Évente megrendezett kerületi versmondó versenyen szerepelnek a legügyesebbek.
- Délutánonként kiegészítő foglalkozásokat szervezünk külsős tanárok, (Pl. néptánc, sakk, foci, torna) segítségével.

10.7.A tehetségűző-beválogató program

A tehetségazonosítás helyi rendszerét a kőbányai tehetségűzőési protokoll alapján végezzük.

10.7.1. A tehetségazonosítás alapelvei:

- A tehetségazonosító eljárásoknak illeszkedniük kell az alkalmazott tehetségkonceptióhoz, és a gyermekek életkorához.
- A tehetségazonosításban legcélravezetőbb az objektív tesztek és a szubjektív értékelés együttes alkalmazása.
- A pszichológiai tesztek segítséget nyújthatnak az azonosításhoz, de önmagukban nem tévedhetetlenek.
- A pedagógus és a gyermek együttes tevékenysége adja a legtöbb segítséget a tehetség felismeréséhez.
- Minél több forrásból szerzünk a gyermekre vonatkozó információt képességeiről, teljesítményéről, annál megbízhatóbb az azonosítás.
- A tehetség kiszűrése nem egyszeri tevékenység, hanem folyamatos, hosszú távú megfigyelésre épül.
- A leghatékonyabb tehetségazonosítás a tehetségígéretet mutató gyermekek számára széleskörű tevékenységek biztosítása.
- A szakmailag korrekt tehetségazonosító tevékenység objektív, megbízható, eredményes, és jól dokumentált. A dokumentáció alapján mások által is reprodukálható, nyomon követhető.

10.7.2. A tehetségazonosítás óvodai pedagógiai módszerei, eszközei

Az óvodáskor alapozó korszak. Fontos a programszerű egyéni fejlesztés, a megfelelő érzelmi fejlesztés biztosítása, a játék.

Korcsoport/ Életkor	Tehetség terület	Módszer	Eszköz	Mérést végző	Dokumentum
Első év elejétől a második év első félévéig	általános és speciális képességek	megfigyelés	- fejlődést nyomon követő dokumentáció kiegészítve a gyermek erősségeiről tett megfigyelésekkel	óvoda-pedagógus	Fejlődést nyomon követő dokumentum a csoport „tehetségtérképe”
Második év második félévétől óvodáskor végéig minimum félévenként	általános és speciális képességek	megfigyelés tulajdonságlista alapján - megfigyelés komplex helyzetben, gazdagító tev.-ben	-tulajdonságlisták - tehetséggondozás dokumentálása a csoportnaplóban - komplex helyzetek - gazdagító tevékenységek	- óvodaped. - óvodavezető - fejlesztőpedagógus - logopédus	csoportnapló, fejlődést nyomon követő dokumentum
Második és/vagy harmadik óvodai év	általános és speciális képességek	szülők megkérdezése gyermekük erős és gyenge oldaláról	- kérdőív, vagy interjú kérdéssor	óvoda-pedagógus	szülők írásos vagy szóbeli jellemzése a gyermekükről
Második és/vagy harmadik óvodai év	általános és speciális képességek	Célzott beszélgetés a gy.-kel /Miben tartja magát ügyesnek?/	játék közben	óvoda-pedagógus	óvodapedagógus feljegyzése
Második és/vagy harmadik óvodai év	szociális képességek, kapcsolatok	megfigyelés és/vagy szociometria	- az óvodában szokásos módon	óvoda-pedagógus	kapcsolati háló
Második év vége, vagy harmadik év eleje	-motoros, vizuopercep , - nyelvi	MSSST vizsgálat	MSSST teszt	óvoda-pszichológus fejlesztőpedagógus	kiértékelt tesztek

10.7.3. Az óvodai tehetségazonosítás folyamata

Időpont	Feladat	Folyamatirányító	Közreműködő szakemberek, kollégák
„0.”, vagy első szülői értekezlet Szülők tájékoztatása az intézményi tehetséggondozó programról, a szűrésekről	Szülők tájékoztatása az intézményi tehetséggondozó programról, a szűrésekről	óvodavezető	óvodapedagógusok
Első és második óvodai év, első félév	Kiemelkedő általános és speciális képességek megfigyelése, rögzítése a pedagógiai megfigyelések alapján	a csoport óvodapedagógusa	
Második év második félévtől óvodáskor végéig minimum félévenként	Általános és speciális kimagasló képességek rögzítése a tulajdonságlista, és a megfigyelések alapján	a csoport óvodapedagógusai	óvodavezető, fejlesztőpedagógus, logopédus
Második és/vagy harmadik óvodai év	Szülők megkérdezése gyermekük erős és gyenge oldaláról	a csoport óvodapedagógusai	szülők
Második és/vagy harmadik óvodai év	Célzott beszélgetés a gyerekekkel	a csoport óvodapedagógusai	
Az óvodáskor összes éve alatt	Erősségekre építő képesség- és személyiségfejlesztés az óvodai élet változatos tevékenység tárhatóval, az óvoda speciális tehetség programjaival	óvodavezető	fejlesztőpedagógus, pszichológus, logopédus, pedagógiai asszisztens, dajka, szülők
	Szülők tájékoztatása a gyermekek kiemelkedő képességeiről	a csoport óvodapedagógusai	fejlesztőpedagógus, pszichológus
Második év vége, vagy harmadik év eleje	MSSST mérés alapján a kimagasló rész-, vagy általános képességek rögzítése	óvodapszichológus	a csoport óvodapedagógusai, fejlesztőpedagógus
	A pedagógiai megfigyelések és az MSSST eredményeinek összevetése, konzultáció	a csoport óvodapedagógusai	óvodapszichológus, fejlesztőpedagógus
	Pszichológiai tesztek felvétele a korábbi megfigyelések alapján, pedagógusok és pszichológusok által egyaránt kimagasló képességeket mutató gyermekek esetében	óvodapszichológus	a csoport óvodapedagógusa
	Konzultáció: egyéni fejlesztési programok megtervezése, otthoni gazdagító lehetőségek	a csoport óvodapedagógusai	óvodapszichológus, fejlesztőpedagógus, logopédus, szülők
Harmadik, negyedik óvodai év	A kiemelkedő speciális képességet mutató gyermekek esetében program-szerű egyéni fejlesztés, óvodán kívüli lehetőségek keresése, pl. rajzpályázat, sportverseny stb.	a csoport óvodapedagógusai	óvodapszichológus, fejlesztőpedagógus, logopédus, szülők

Időpont	Feladat	Folyamatirányító	Közreműködő szakemberek, kollégák
Utolsó óvodai év vége	Az óvodai tehetségzűrésekről, és fejlesztésekről készült adatbázis átadása a tanítóknak	óvodapedagógusok	tanítók

10.7.4. A szűrések eredményeinek felhasználása, a tehetséges gyermekek életútjának nyomon követése

Az óvodában a tehetséggondozó tevékenység fontos eleme a gyermekek nyomon követése. A csoportnaplóban, az egyéni fejlettségmérő lapokon, a fejlesztőpedagógus egyéni fejlesztési terveiben megjelenítjük a gyermekek kiemelkedő képességeit, és gyenge oldalait, és mindezek fejlesztésére szervezett tevékenységeket.

Az átlagosnál magasabb képességű gyermekekről készítünk „tehetség útlevelet”, melyben láthatóvá válik a tehetséggondozás egyénre szóló folyamata, hogy az óvodában az óvodapedagógusok és egyéb szakemberek mivel, és hogyan járultak hozzá a tehetségek kibontakoztatásához.

10.8. Tehetséggondozó tevékenységünk várható eredményei

- Programunk sikerességét az adhatja, ha látjuk, hogy a gyermekek fejlődnek, változnak, ha mellettük tudunk állni, hogy támaszt nyújtunk nekik, mi magunk is hozzájárulhatunk a tehetséghez.
- Minden gyermek személyisége sokoldalúan fejlődik, a szunnyadó, alulteljesítő tehetségígéret, a gyermekek erős és gyenge oldala egyaránt folyamatosan kiegyensúlyozottá válik, kibontakozik.
- A gyermekben sikerül kialakítani a bátor kezdeményezőkézséget, az érdeklődésének megfelelő, önként vállalt tevékenykedést, mely során kiemelkedő teljesítményre lesz képes.
- Élményszerző, gazdagító programok teszik színesebbé óvodánk életének mindennapjait.
- A folyamatos tehetséggondozásunk eredményeképpen, sikerül egy néhány tehetségígéretes gyermeket felfedezni, s a további lehetőségeit megsegítve, a róluk készített tehetség útlevelet eljuttatjuk abba az iskolába, ahol megkezdik általános iskolai tanulmányaikat.
- A szülői segítő, együttműködő magatartás kialakul. A szülők támogatják, keresik a gyermekük további kibontakozásához a megfelelő színteret. /pl. iskolaválasztás során különböző tagozatot, szakkört, foglalkozást, különórát, versenyen való megmutatkozást, pályázaton való részvételt,... stb./

- Szorosabbá, tudatosabbá, együttműködőbbé válik a kapcsolat a tehetségigéreték fejlesztésében közreműködő segítő szakemberekkel (logopédus, pszichológus, fejlesztőpedagógus).

11. A GYERMEK- ÉS IFJÚSÁGVÉDELEMMEL ÖSSZEFÜGGŐ NEVELÉSI TEVÉKENYSÉGEK

Az óvoda védő - óvó funkciója valamennyi óvodás gyermekre kiterjed, ezáltal biztosítja az esélyegyenlőséget és az egyenlő bánásmódot.

A GYERMEKVÉDELEM CÉLJA: a családban élő gyermekek védelme, a primer prevenció és a korrekció lehetőségeinek megvalósítása a következő területeken:

- a.) egészségügyi, mentálhigiénés, baleset- és környezetvédelem;
- b.) családgondozás.

11.1. A PEDAGÓGUSOK GYERMEKVÉDELMI FELADATAI

Az óvodavezető feladatai, pedagógiai tevékenységének tartalma:

- Biztosítja, és figyelemmel kíséri a gyermeki jogok érvényesülését.
- Koordinálja, ellenőrzi a gyermekvédelemmel kapcsolatos feladatokat, tevékenységeket.
- Megbízta az óvoda valamely felsőfokú végzettségű óvodapedagógusát a gyermekvédelmi feladatok ellátásával.
- Biztosítja a gyermekvédelmi felelős munkájához szükséges feltételeket (hely, idő, eszközök).
- Közreműködik a gyermekek veszélyeztetettségének megelőzésében és megszüntetésében, a Gyermekjóléti Szolgálattal, illetve a gyermekvédelmi rendszerekhez kapcsolódó feladatokat ellátó más személyekkel, intézményekkel és hatóságokkal.
- A gyermekbántalmazás vélelme vagy egyéb pedagógiai eszközökkel meg nem szüntethető veszélyeztető tényező megléte esetén értesíti a Gyermekjóléti Szolgálatot.
- A gyermek anyagi veszélyeztetettsége esetén eljárást indít a gyermek lakó-, illetve ennek hiányában tartózkodási helye szerinti illetékes települési önkormányzat polgármesteri hivatalánál rendszeres vagy rendkívüli gyermekvédelmi támogatás meg-

állapítására, szükség esetén a támogatás természetbeni ellátás formájában történő nyújtása érdekében.

Az óvodapedagógus feladatai, pedagógiai tevékenységének tartalma:

- Biztosítja a gyermeki jogok érvényesülését.
- A gyermekvédelmi problémával küszködő gyermekekről tájékoztatja a gyermekvédelmi felelőst. Rendszeres munkakapcsolatban áll a gyermekvédelmi felelőssel.
- Folyamatosan figyelemmel kíséri a hátrányos helyzetű és veszélyeztetett gyermekek fejlődését, családi viszonyait.
- Nevelésében szem előtt tartja a primer prevenció elveit.
- Az óvodai nevelési programmal összehangoltan, rendszeresen szervez a szülők részére tájékoztató, ismeretterjesztő, érték- és szemléletmegerősítő, illetve formáló szülői értekezleteket, programokat.
- A gyermekvédelmi felelős és más segítő szakemberek jelzései, információi, valamint saját tapasztalatai alapján munkafeljegyzéseket készít az óvoda hátrányos helyzetű, veszélyeztetett, beilleszkedési, magatartási, fejlődési nehézséggel és egyéb gyermekvédelmi problémával küszködő gyermekeiről.
- A hátrányos helyzet, illetve a veszélyeztető okok feltárása érdekében csalátlátogatáson megismeri a gyermek családi környezetét.
- A gyermekvédelmi problémával küszködő gyermekek fejlődését figyelemmel kíséri, más külső segítő szakemberekkel történő együttműködés keretében megtervezi, fejleszt (pótló – korrigáló - helyettesítő nevelés).
- A gyermekvédelmi problémával küszködő gyermekek családját igyekszik együttműködésre ösztönözni, megnyerni, bevonni az óvoda életébe. Igény szerint támogatja a rászoruló szülőket, gyermekeikkel kapcsolatos problémák kezelésében.

A gyermekvédelmi feladatokkal megbízott óvodapedagógus feladatai, pedagógiai tevékenységének tartalma:

- Figyelemmel kíséri a gyermeki jogok érvényesülését.
- Segíti és összehangolja az óvoda pedagógusainak gyermekvédelmi tevékenységét.

- Rendszeresen figyelemmel kíséri a gyermekvédelemmel kapcsolatos jogszabályi változásokat, és ezekre felhívja az óvodavezető és a pedagógusok figyelmét.
- Gyermekvédelmi munkáját önképzéssel, a szakirodalom tanulmányozásával, valamint lehetőség szerinti továbbképzéssel folyamatosan fejleszti.
- Minden nevelési év elején tájékoztatja a szülőket saját tevékenységéről, feladatairól és arról, hogy milyen problémával mikor és hol kereshetik fel (fogadóóra).
- Fogadóóráin meghallgatással, pedagógiai-családpedagógiai eszközökkel, tanácsadással segít – szülőknek, pedagógus kollégáinak – a gyermekvédelemmel kapcsolatos problémáik megoldásában.
- Tájékoztatja a szülőket arról, hogy problémáikkal – az óvodán kívül – milyen gyermekvédelmi feladatokat ellátó intézményeket kereshetnek fel. Az óvodában a szülők által jól láthatóhelyen közzéteszi a gyermekvédelmi feladatot ellátó fontosabb intézmények címét, illetve telefonszámát.
- Javaslatot tesz az óvoda általános prevenciós gyermekvédelmi tevékenységére az óvodát körülvevő szociális társadalmi környezet függvényében.
- Tájékozódik a gyermeki személyiséget fejlesztő-korrigáló óvodai gyermekvédelmi programokról, módszerekről, szükség és igény szerint szorgalmazza átvételüket és/vagy adaptációjukat.
- Gyűjti és terjeszti a gyermekvédelemben felhasználható új pedagógiai módszereket, eszközöket, szakirodalmat. Figyelemmel kíséri az e témában meghirdetett pályázatokat és azokat közzéteszi, illetve pályázatot készít és/vagy pályázat készítésében közreműködik.
- Az óvodapedagógusok és más segítő szakemberek jelzései, információi, valamint saját tapasztalatai alapján munkafeljegyzéseket készít az óvoda hátrányos helyzetű, veszélyeztetett, beilleszkedési, magatartási, fejlődési nehézséggel és egyéb gyermekvédelmi problémával küszködő gyermekeiről.
- A hátrányos helyzet, illetve a veszélyeztető okok feltárása érdekében csalátlátogatáson megismeri a gyermek családi környezetét.
- A gyermek anyagi veszélyeztetettsége esetén kezdeményezi, hogy az óvoda vezetője indítson eljárást a gyermek lakó-, illetve ennek hiányában tartózkodási helye szerinti illetékes települési önkormányzat polgármesteri hivatalánál rendszeres vagy rendkí-

vüli gyermekvédelmi támogatás megállapítására, szükség esetén a támogatás természetbeni ellátás formájában történő nyújtása érdekében.

- Az anyagi veszélyeztetettség, szociálisan hátrányos helyzet enyhítésére a támogatók más formáit is felkutatja, számba veszi a rendelkezésre álló lehetőségeket.
- A gyermekbántalmazás vélelme vagy egyéb pedagógiai eszközökkel meg nem szüntethető veszélyeztető tényező megléte esetén kezdeményezi, hogy az óvodavezető értesítse a Gyermekjóléti Szolgálatot.
- A gyermekvédelmi problémával küszködő gyermekek óvodai fejlődésének, óvodai fejlesztésének (pótló-korrigáló-helyettesítő nevelés) figyelemmel kísérése, az óvodapedagógusokkal, illetve más külső segítő szakemberekkel történő együttműködés keretében.
- A gyermekvédelmi problémával küszködő gyermekek családját igyekszik együttműködésre ösztönözni. Kezdeményezi, hogy vegyék igénybe a nevelési tanácsadó, a gyermekjóléti szolgálat, illetve egyéb segítő intézmény segítségét, szolgáltatásait.
- Minden nevelési év elején az óvodai munkaterv részeként elkészíti az óvoda gyermekvédelmi munkatervét.
- MINDEN ESETBEN A GYERMEKEK ÉRDEKEIT VÉDI, KÉPVISELI.

11.2.A GYERMEKVÉDELMI PROGRAM TARTALMA

Az intézmény gyermekvédelmi programját az óvoda munkaterve tartalmazza.

Az óvodás gyermekek családi helyzetének felmérése

Szempontok:

- Hátrányos helyzetű gyermekek száma
- Veszélyeztetett gyermekek száma
- Három vagy többgyermekes családban élők száma
- Fogyatékos gyermekek száma
- Csonka családban nevelkedők száma (elvált vagy egyedülálló)

A kapcsolattartás formái, módszerei

Családokkal: - családlátogatás

- fogadóóra
- nyíltnapok
- szülői értekezletek

Szervezetekkel, szervekkel folyó együttműködés:

- Budapest Kőbányai Önkormányzat Családsegítő Szolgálat
- Budapest Kőbányai Gyermekjóléti Szolgálat
- Budapest Kőbányai Önkormányzat Polgármesteri Hivatala Gyámhivatal
- Kőbányai Gyermekorvosi és Védőnői Szolgálat

11.3. BALESET MEGELŐZÉS FELADATAI

Az óvodavezető feladatai:

A nevelőmunkához szükséges és biztonságos feltételek megteremtése

- Személyi feltételek: a szükséges személyi ellátottság mindenkori biztosítása.
- Tárgyi feltételek: épület, épülettartozékok, berendezési tárgyak, eszközök, felszerelések, biztonsági előírásoknak megfelelő biztosítása, meglétük és állapotuk folyamatos ellenőrzése.
- A spontán és tervezett ellenőrzések során kiemelt figyelmet fordít a „Biztonságos óvoda” szabályzatában rögzített elvárások megtartására.
- Intézkedések kezdeményezése a veszélyforrások megszüntetése érdekében.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A tevékenységek biztonságos megszervezéséhez szükséges feltételek biztosítása: balesetmentes eszközök, megfelelő hely és idő.
- A feltételek meglétének folyamatos ellenőrzése.
- Intézkedések kezdeményezése a baleseti források megszüntetése érdekében.
- A tevékenységekkel kapcsolatos szokás – szabályok megtervezése.
- A feladatok és együttműködési formák megbeszélése a technikai személyzettel.
- Szokás – szabályok elsajátíttatása.
- Balesetvédelmi oktatás megtartása és dokumentálása.
- A gyermekek tevékenységeinek folyamatos megfigyelése, ellenőrzése, értékelése.

- Az értékelésből adódó további feladatok meghatározása.

Technikai dolgozók feladatai:

- A környezet higiéniájának biztosítása.
- Az óvoda környezetének, tárgyi eszközeinek állag ellenőrzése.
- Veszélyforrások megszüntetése, szükség esetén jelzése.
- Eszközök előkészítésében való részvétel.
- Egyes tevékenységekkel kapcsolatos szokások, szabályok elsajátításához segítségnyújtás, ellenőrzés óvónői irányítással.
- Felkínált gyermeki tevékenységekhez aktív jelenlétével segítségnyújtás óvónői igény szerint.

12. A NEVELÉSI PROGRAM HATÉKONYSÁGA

Célja: a pedagógiai programban lefektetett elvek meghozzák azokat az eredményeket, amelyek a gyermekek fejlődésében várhatóak.

12.1. AZ ÓVODAI CSOPORTOK ÉS A GYERMEKEK FEJLŐDÉSÉNEK ELLENŐRZÉSE, ÉRTÉKELÉSE

A gyermekek fejlődésének ellenőrzése, értékelése

A nevelési célok eléréséhez szükséges a fejlesztő folyamat ellenőrzése, az óvodába lépéstől az óvoda elhagyásáig. Ez magában foglalja egyrészt a gyermek és környezetének, fejlődési jellemzőinek, másrészt az óvodapedagógus nevelői hatékonyságának tudatos nyomon követését.

Pedagógiai programunkban felhasznált diagnosztikai eszközök:

- *Anamnézis lap* szempontjai alapján tájékozódunk a család szociokulturális jellemzőiről, a nevelési légkörről, a leggyakrabban alkalmazott nevelői eljárásokról. Fontos kérdéseket tartalmaz a gyermek korai fejlődésére vonatkozóan.
- *Megfigyelések*, amelyek abban segítik az óvodapedagógust, hogy az óvoda mindennapi életében, a szabad és szervezett foglalkozások alkalmával megfigyelje a gyermek személyiségének sokoldalú jellemzőjét.
- *A fejlettségmérő lapok* a gyermeki fejlődés folyamatának megragadását teszik lehetővé az óvodába lépéstől az óvodáskor végéig. *Fő területei:* mozgásfejlettség, testséma, a téri tájé-

kozódás, térbeli mozgás fejlettsége, az értelmi fejlettség, a finommotoros koordináció fejlettsége, a nyelvi kifejezőkészség és a gyermek szociális fejlettsége, szociális érettsége.

12.2. SZAKMAI DOKUMENTUMOK

- **Az óvodavezető pedagógiai, működési munkaterve:**

Tervezési időkerete: 1 év

Ez a dokumentum hidat képez a program és az óvodapedagógusok gyermekcsoportokra elkészített terve között.

- **A gyermekcsoportok nevelési-fejlesztési terve**

Tervezési időkerete: folyamatos

- **Az egyéni fejlődés-fejlesztés dokumentumai**

Tervezési időkerete: folyamatos

Az ellenőrzés, értékelés, mérés területeit, időintervallumait, módszereit az óvoda

MUNKATERVE TARTALMAZZA.

FELHASZNÁLT IRODALOM

1. Az óvodai nevelés országos alapprogramja
2. Bakonyi Anna: Irányzatok, alternativitás az óvodai nevelés területén (Tárogató Kiadó 1995.)
3. B. Méhes Vera: Montessori pedagógiai rendszere és alkalmazása az óvodában (Nemzeti Tankönyvkiadó Bp, 1995.)
4. B. Méhes Vera: A kreativitás és a szeretet pedagógiája (Óvodai Nevelés 1997/4. 123. oldal)
5. Boldizsár Ildikó: Meseterápia (Magvető Kiadó 2011.)
6. Dankó Ervinné dr.: Az óvodai irodalmi nevelés kérdései korunkban (Dinasztiai Kiadó Bp. 1994.)
7. Dr. Deliné dr. Fráter Katalin - Dóka Jánosné-Tömöriné Oláh Mária:
Integrált személyiségfejlesztő program osztatlan óvodai csoportban (Hajdúböszörmény 1993.)
8. Forrai Katalin: Ének az óvodában (Editio Musica Budapest 1991.)
9. Kádár Annamária: Mesepszichológia (Kulcslyuk Kiadó 2012.)
10. Kiss Erika-Szirt Miklósné: Montessori pedagógiája az óvodában (Horizont-2000 Humán Szolgáltató Bt 1992.)
11. Kondacs Mihályné-Podmaniczky Mária: Vizuális nevelés az óvodában (Szarvas 1994.)
12. Lépésben a változásokkal I-IV. (Hajdúböszörmény 1992-1995.)
13. Nagy Jenőné: Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel (Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Pedagógiai Intézet 1997.)
14. Pereszlényi Éva-Porkolábné Balogh Katalin: Játék-mozgás-kommunikáció óvodai program (Alcius Bt. Bp. 1996.)
15. Perlai Rezsőné: A matematikai nevelés módszertana (Nemzeti Tankönyvkiadó Bp. 1997.)
16. Porkolábné Dr. Balogh Katalin: Kudarc nélkül az iskolában (Alex-Typo kiadó 1992.)
17. Porkolábné Dr. Balogh Katalin- dr. Páli Judit-Pintér Éva- Szaitzné Gregorits Anna:
Komplex prevenció óvodai program (OKI Bp. 1996.)
18. Dr. Tóthszöllőssyné Varga Tünde: Mozgásfejlesztés az óvodában (Váci Ofszet Kft 1994.)
19. A kompetencia – alapú oktatási programok alkalmazása segédanyagai (suliNOVA közoktatási-fejlesztési és pedagógus továbbképzési kht. 2006.)
20. Óvodai nevelés kompetenciaterület Elméleti Alapvetések (suliNOVA közoktatási-fejlesztési és pedagógus továbbképzési kht. 2006.)
21. Vekerdy Tamás: Kicsikről nagyoknak (Park Kiadó 1996.)

ÉRVÉNYESSÉGI RENDELKEZÉSEK

A "Gyermekek háza" helyi pedagógiai program érvényességi ideje:

2013. szeptember 1-jétől visszavonásig.

Az óvodai nevelési program módosításának indokai:

- a nevelőtestület többségi indítványára a felülvizsgálat során felmerült indokok alapján
- jogszabályváltozás
- fenntartó által meghatározott feladatváltozás

Az óvodai nevelési program módosításával kapcsolatos előterjesztések előírása:

- írásbeli előterjesztés a nevelőtestületnek, döntés a módosítás elfogadásáról.

A helyi óvodai nevelési program nyilvánossága:

- minden csoportban és a fejlesztőpedagógus szobájában megtalálható
- egy példány az óvodavezető irodájában
- az óvoda honlapján.

Budapest, 2013. augusztus 30.

Szigetiné Mezei Gabriella
óvodavezető